

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ЕКОНОМІКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ”
для студентів напряму підготовки 6.030504
"Економіка підприємства"
всіх форм навчання

Укладачі:

доц. Тищенко Д.О.
викл. Кулешова Н.В.
викл. Білоконенко Г.В.

Відповідальний за випуск

проф. Афанасьєв М.В.

Харків, ХНЕУ, 2012

Затверджено на засіданні кафедри економіки підприємства та менеджменту.

Протокол № 2 від 27.09. 2011 р.

Робоча програма навчальної дисципліни “Економіка й організація інноваційної діяльності” для студентів напряму підготовки 6.030504 “Економіка підприємства” всіх форм навчання / Укл. Тищенко Д.О., Кулешова Н.В., Білоконенко Г.В. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2012. – 69 с.(Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами, вміщено плани лекцій, практичних, семінарських та лабораторних занять, матеріали щодо закріплення знань (індивідуальне завдання, самостійна робота, контрольні запитання), методичні рекомендації та оцінювання знань студентів.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки «Економіка підприємства» .

ВСТУП

Ефективне функціонування вітчизняних підприємств на сучасному етапі розвитку економіки України безпосередньо залежить від їх активної інноваційної діяльності. Сьогодні інноваційна діяльність підприємств стає одним із найвагоміших чинників досягнення стійких ринкових позицій, отримання конкурентних переваг та забезпечення фінансової стабільності. В свою чергу інноваційний напрямок стратегій і тактики розвитку підприємства ставить нові вимоги до змісту, організації і методики управлінської діяльності, викликає необхідність формування і удосконалення специфічних форм інноваційної діяльності на підприємстві.

Навчальна дисципліна «Економіка й організація інноваційної діяльності» вивчається згідно навчального плану підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр” з напрямку підготовки 6.030504 «Економіка підприємства» для всіх форм навчання.

Мета навчальної дисципліни – формування у студентів системи компетенцій, які необхідні для забезпечення ефективної економіки й організації інноваційної діяльності на підприємстві.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

засвоєння знань щодо принципів функціонування та розвитку інноваційної діяльності на різних рівнях управління; засад побудови системи менеджменту інновацій; принципів державного регулювання та підтримки інноваційної політики на підприємстві.

опанування практичних методів стратегічного управління інноваційними процесами; методів організації, планування і фінансування інноваційних процесів;

отримання практичних навичок щодо оцінки ефективності та впровадження нововведень на підприємстві; вибору джерел фінансування інноваційних проектів; формування науково-обґрунтованої інноваційної стратегії підприємства.

Предметом навчальної дисципліни є система знань, вмінь, і навичок щодо економіки й організації інноваційної діяльності на підприємстві.

Структура навчальної дисципліни «Економіка й організація інноваційної діяльності» наведена у табл. 1.

Структура навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна: підготовка бакалавра	Галузь знань, напрям підготовки освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів відповідних ECTS – 4,5, У тому числі: Змістовних модулів – 2; Самостійна робота; ІЗ	Шифр та назва галузі знань 0305 «Економіка і підприємство»	Обов'язкова Рік підготовки: 4 Семестр 2 (8)
Кількість годин: Усього – 162; за змістовними модулями: модуль 1 – 75 годин; модуль 2 – 87 годин.	Шифр та назва напрямку підготовки 6.030504 «Економіка підприємства»	Лекції; кількість годин – 18 Практичні (семінарські): Кількість годин – 36. Самостійна робота: кількість один – 108.
Кількість тижнів викладання навчальної дисципліни: 9 Кількість годин на тиждень – 6	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Вид контролю: іспит

Робоча програма навчальної дисципліни розроблена у відповідності до вимог галузевого стандарту вищої освіти МОН України на базі освітньо-професійної програми підготовки бакалавр, розробленої Науково-методичною комісією з економіки і підприємства МОН України.

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів

До вивчення навчальної дисципліни «Економіка й організація інноваційної діяльності» студент приступає, прослухавши більшість навчальних дисциплін гуманітарного циклу. Теоретико-методологічною базою вивчення дисципліни «Економіка й організація інноваційної діяльності» є попередні навчальні дисципліни: «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Економіка підприємства», «Маркетинг», «Менеджмент», «Економічний аналіз». У свою чергу знання з даної дисципліни забезпечують успішне засвоєння таких навчальних дисциплін, як «Управління проектами», «Економічне управління підприємством», «Управління стратегічними змінами», а також виконання

міждисциплінарних курсових проектів, бакалаврських випускних робіт і дипломних робіт.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконуючи практичні завдання. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі види занять розроблені відповідно до кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

місце та роль інновацій у системі господарювання, сучасні світові тенденції розвитку інновацій;

сутність сфери інноваційної діяльності, систему класифікації інновацій, поняття та етапи життєвого циклу інновацій;

сутність попиту на інновації та засоби його відображення, умови, за яких інновація стає товаром;

сутність та складові елементи інноваційної політики фірми, види інноваційних стратегій та їх співвідношення;

зміст понять техніка і технологія, техніко-технологічна база підприємства, технічний розвиток; показники технічного рівня підприємства, напрямки відтворення техніко-технологічної бази підприємства;

особливості менеджменту на стадіях життєвого циклу інновацій, ключові аспекти оперативного менеджменту, основні критерії вибору організаційних структур управління інноваційною діяльністю;

наукові організації як джерело формування та реалізації інновацій, ринкові суб'єкти інноваційної діяльності, організаційні форми інтеграції науки та виробництва;

зміст та завдання оперативно-календарного планування;

цілі та завдання системи фінансування інноваційної діяльності, види фінансування інноваційних процесів, сутність ризикового фінансування інноваційної діяльності на базі венчурного капіталу, лізингове фінансування та його особливості, інноваційний проект як об'єкт фінансування;

інструменти державної підтримки інноваційної діяльності;

стимули і стимулювання інноваційної діяльності, правові аспекти

охорони інтелектуальної власності;

загальну схему моніторингу інновацій;

основні принципи вимірювання ефективності інноваційної діяльності, показники економічної ефективності інноваційних проектів.

вміти:

проводити оцінку рівня і успішності продуктових і процесних інновацій;

здійснювати систематичний аналіз діяльності підприємства, його поточного стану та перспективної позиції на ринку;

аналізувати рівень інноваційного розвитку регіонів;

формуванню інноваційну політику фірми, здійснювати вибір стратегій інноваційного розвитку та програм з їх реалізації;

визначати напрямки технологічного розвитку підприємства;

формуванню систему управління інноваційними процесами на підприємстві;

обирати та моделювати організаційні форми інтеграції науки та виробництва;

здійснювати оцінку ризиків інноваційних проектів;

обирати оптимальні форми лізингових договорів та платежів за ними;

проводити стимулювання творчої активності працівників, що займаються інноваційною діяльністю;

здійснювати комплексну оцінку ефективності інноваційних проектів;

володіти: методикою використання міжнародного патентного класифікатора.

Для опанування компетенцій, що наведені у Додатку А (табл.А1) використовуються різні форми проведення занять та контролю.

Форми проведення занять: лекції, семінари, практичні та лабораторні заняття, аналіз господарських ситуацій, кейсів, міні-тренінги.

Форми контролю:

поточний контроль – у формі письмової контрольної роботи 4 рази за семестр (тести та контрольні роботи);

контроль виконання індивідуального завдання (проект і його презентація);

підсумковий контроль – письмовий іспит у формі 5 завдань різного рівня компетентності;

підсумкова оцінка складається з результату іспиту, поточного

контролю, підсумкового контролю.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

З самого початку вивчення дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з робочою програмою дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання навчальної роботи.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Навчальний модуль – це відносно окремий самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план дисципліни складається з двох змістовних модулів (табл. 2).

Таблиця 2

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин, відведених на:		
	лекції	практичні, семінарські та лабораторні заняття	самостійну роботу
1	2	3	4
Змістовний модуль 1.			
Теоретичні та організаційні засади інноваційного розвитку			
Тема 1. Інновації: становлення та сучасні тенденції розвитку	2	4	8,5
Тема 2. Сутнісна характеристика інноваційних процесів	2	2	8,5
Тема 3. Особливості процесу створення та формування попиту на інновації	1	2	8,5
Тема 4. Інноваційна політика фірми	2	2	8,5
Тема 5. Оновлення техніко-технологічної бази підприємства і продукції	2	2	8,5
Тема 6. Система управління інноваційними процесами	1	2	8,5
Всього за модулем 1.	10	14	51

Змістовний модуль 2.			
Система управління інноваційною діяльністю підприємства			
Тема 7. Сучасні організаційні форми реалізації інновацій	1	2	8,5
Тема 8. Фінансування інноваційних процесів	1	4	6,5
Тема 9. Державне регулювання інноваційної діяльності	1	2	6,5
Тема 10. Стимулювання інноваційної діяльності	2	4	9,5
Тема 11. Моніторинг інновацій	2	2	8,5
Тема 12. Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності фірми	1	8	17,5
Всього за модулем 2.	8	22	57
Всього за модулями	18	36	108

3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Змістовний модуль 1.

Теоретичні та організаційні засади інноваційного розвитку

Тема 1. Інновації: становлення та сучасні тенденції розвитку

1.1. Становлення та розвиток теорії інновацій.

Генезис інноваційних теорій. Вплив інновацій на соціально-економічний розвиток суспільства. Теорія циклічних економічних криз. Теорія довгих хвиль М.Д. Кондратьєва. Теорія економічного розвитку Й.Шумпетера. Дослідження С.-С. Кузнеця, Г.Менша та Р.Фостера. Концепція технологічних устроїв

1.2. Місце та роль інновацій у системі господарювання.

Типи економічного зростання. Чинники переходу господарських систем до інноваційного типу розвитку. Основні ознаки економіки знань. Характеристика показника рівня взаємодії науки та бізнесу. Класифікація світового співтовариства за темпами технологічного та економічного розвитку.

1.3. Сучасні світові тенденції розвитку інновацій.

Стадія інвестиційного розвитку. Стадія інноваційного розвитку. Гуманістичне суспільство. Сучасна ринкова модель економіки. Визначення та характеристика поняття «інтелектуального продукту». Зміст показника наукомісткості виробництва. Чинники інноваційної активності вітчизняних підприємств.

Тема 2. Сутнісна характеристика інноваційних процесів

2.1. Сутність сфери інноваційної діяльності.

Визначення понять «новація» та «інновація», їх принципові відмінності. Основні форми нововведення. Сутність інноваційної діяльності. Характерні риси суб'єктів та об'єктів інноваційної діяльності. Сутнісна характеристика фаз інноваційного процесу. Зміст поколінь моделей інноваційного процесу за Р.Росвелом.

2.2. Система класифікації інновацій.

Підходи до класифікацій інновацій. Основні критерії класифікацій інновацій. Види інновацій та їх сутнісна характеристика за змістом, ступенем новизни, сферою діяльності організації, інтенсивністю інноваційних процесів, рівнем об'єктивного та суб'єктивного сприйняття, причинами виникнення, ступенем впливу на технологічне і соціальне середовище. Класифікація інновацій за А. Пригожиним. Класифікатор інновацій, інноваційних процесів та нововведень.

2.3. Життєвий цикл інновацій.

Визначення та зміст «життєвого циклу» інновацій. Стадії життєвого циклу інновацій та їх характерні риси. Життєвий цикл попиту і технологій. Життєвий цикл попиту і товарів.

Тема 3. Особливості процесу створення та формування попиту на інновації

3.1. Сутність попиту на інновації та засоби його відображення.

Характеристика сучасної ринкової економіки. Суб'єкти, об'єкти та ринкові сили інноваційного ринку. Визначення поняття «інноваційний попит». Основні етапи формування попиту на інноваційну продукцію. Аналіз попиту на інноваційну продукцію.

3.2. Умови, за яких інновація стає товаром.

Визначення понять «інноваційний товар» та «оригінальний продукт». Характеристика етапів процесу створення нової продукції. Чинники формування комерційного потенціалу новацій. Кількісна оцінка якості товару. Зміст показника конкурентоспроможності інновації. Сутність методу функціонально-вартісного аналізу.

3.3. Чинники попиту на інновації.

Внутрішні та зовнішні чинники попиту на інновації. Стимулюючі та дестимулюючі чинники попиту на інновації. Характеристика видів попиту на інновації.

Тема 4. Інноваційна політика фірми

4.1. Сутність та складові елементи інноваційної політики фірми.

Визначення та зміст Інноваційної політики організації. Мета та основні завдання інноваційної політики організації. Характерні риси принципів інноваційної політики. Сутнісна характеристика складових інноваційної політики. Тактичні та стратегічні аспекти інноваційної політики. Основні стимулюючі та дестимулюючі чинники розвитку інноваційних процесів.

4.2. Розроблення інноваційної стратегії.

Визначення поняття «стратегія». Основні завдання розроблення інноваційних стратегій на підприємстві. Сутність стратегічного планування інноваційної діяльності організації. Характеристика етапів стратегічного планування інноваційної діяльності. Зміст основних розділів стратегічного плану.

4.3. Види інноваційних стратегій та їх співвідношення.

Сутність та зміст інноваційної стратегії організації. Підходи до розробки інноваційної стратегії. Базові та функціональні інноваційні стратегії організації. Класифікація інноваційних стратегій залежно від мети і позиції організації на ринку.

Тема 5. Оновлення техніко-технологічної бази підприємства і продукції

5.1. Техніка і технологія як складові техніко-технологічної бази підприємства.

Типи технологій та їх зміст. Вибір типу технології. Сутність технологічних змін і поняття «технологічного розриву». Інтерпретація S-подібної кривої розвитку технологій.

5.2. Технічний розвиток і показники технічного рівня підприємства.

Цілі та пріоритети технічного розвитку підприємства. Вимоги до системи оцінювання технічного рівня підприємства. Основні показники технічного рівня підприємства.

5.3. Напрямки відтворення техніко-технологічної бази підприємства.

Відтворення і вдосконалення техніко-технологічної бази підприємства. Систематизація функцій управління науково-технічної та інноваційної діяльності. Характеристика процесу планування оновлення

техніко-технологічної бази. Напрямки відтворення техніко-технологічної бази підприємства. Формулювання каталогу інноваційних проблем. Підтримання технічного рівня виробництва. Основні розділи плану оновлення продукції. Чинники успішності використання зовнішньої системи науково-технічного розвитку. Розроблення і впровадження нових технологічних процесів.

Тема 6. Система управління інноваційними процесами

6.1. Особливості менеджменту на стадіях життєвого циклу інновацій.

Об'єктивна необхідність управління суб'єктами інноваційної діяльності. Організація управління інноваційною діяльністю. Характеристика основних етапів інноваційного процесу. Особливості організації управління дослідженнями, розробками та впровадженням інновацій. Джерела фінансування інноваційної діяльності на різних етапах життєвого циклу інновацій. Дифузії інновацій. Трансфер нововведень. Моделі інноваційного процесу. Принципові відмінності між інноваційним та стабільним процесами.

6.2. Ключові аспекти оперативного менеджменту .

Сутність оперативного менеджменту інноваційної діяльності. Проблеми та завдання оперативного менеджменту на стадіях життєвого циклу інновацій. Інформаційна база та її ефективне використання.

6.3. Основні критерії вибору організаційних структур управління інноваційною діяльністю.

Місце та роль організаційних структур в управлінні інноваційною діяльністю. Характеристика організацій механістичного і органічного типів. Види організаційних структур. Особливості організаційних структур управління інноваційною діяльністю. Принципи та етапи побудови організаційних структур управління інноваційною діяльністю. Обґрунтування вибору організаційних структур управління інноваційною діяльністю на стадіях життєвого циклу.

Змістовний модуль 2.

Система управління інноваційною діяльністю підприємства

Тема 7. Сучасні організаційні форми реалізації інновацій

7.1. Наукові організації як джерело формування та реалізації

інновацій.

Характеристика наукового комплексу України. Взаємодія наукових секторів у процесі створення інновацій. Класифікаційна схема наукової діяльності забезпечення інновацій. Форми організації наукової діяльності (академічна, вузівська, галузева, заводська, комерційна).

7.2. Ринкові суб'єкти інноваційної діяльності.

Інноваційне підприємство як суб'єкт господарювання. Основні категорії та характеристика суб'єктів інноваційної діяльності. Інституційні форми інноваційного підприємства. Види підприємств, які беруть участь в інноваційних процесах. Специфіка венчурного бізнесу. Зміст основних етапів функціонування венчурної фірми. Інноваційні підприємства в Україні.

7.3. Організаційні форми інтеграції науки та виробництва.

Сутнісна характеристика бізнес-інкубаторів. Специфіка діяльності бізнес-інкубаторів. Особливості функціонування центрів трансферу технологій, технопарків, технополісів, науково-технічних альянсів та консорціумів.

Тема 8. Фінансування інноваційних процесів

8.1. Цілі та завдання системи фінансування інноваційної діяльності.

Стратегія фінансування інноваційної діяльності. Механізм фінансування інноваційної діяльності. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності. Фінансове регулювання інноваційної діяльності. Фінансові інструменти та індикатори інноваційної діяльності.

8.2. Види фінансування інноваційних процесів.

Визначення «джерел надходження інвестицій». Види інвестицій для фінансування інноваційних проектів. Характеристика основних джерел інвестування інноваційних проектів.

8.3. Сутність ризикового фінансування інноваційної діяльності на базі венчурного капіталу.

Принципова відмінність венчурного капіталу від традиційного кредитування. Венчурне фінансування: причини виникнення та використання. Переваги та недоліки венчурного фінансування. Характеристика діяльності венчурних фондів. Основні учасники формального та неформального секторів.

8.4. Лізингове фінансування та його особливості.

Визначення, зміст та призначення лізингового фінансування. Суб'єкти та об'єкти лізингу. Види та характеристика лізингових операцій. Переваги та недоліки лізингового фінансування. Принципові відмінності лізингу та оренди. Характерні риси лізингового платежу.

8.5. Інноваційний проект як об'єкт фінансування.

Види інноваційних проектів. Критерії та умови оцінювання інноваційного проекту. Економічна, соціальна та екологічна ефективність інноваційного проекту. Показники економічної, соціальної та екологічної ефективності інноваційного проекту. Стратегія фінансування інноваційного проекту.

Тема 9. Державне регулювання інноваційної діяльності

9.1. Інновації як об'єкт державної політики.

Характерні риси сучасного етапу розвитку економіки України. Головне призначення державної інноваційної політики. Принципи державної інноваційної політики. Значення стратегічного державного регулювання інноваційної діяльності. Типи та сутнісна характеристика державної інноваційної політики. Види та напрямки реалізації державної інноваційної політики.

9.2. Інструменти державної підтримки інноваційної діяльності.

Методи та інструменти державного регулювання інноваційної діяльності. Характеристика органів регулювання інноваційної діяльності. Система пільг для інноваційних підприємств. Основні причини необхідності створення ефективної правової бази інноваційної діяльності в Україні.

Тема 10. Стимулювання інноваційної діяльності

10.1. Стимули і стимулювання інноваційної діяльності.

Функціональна структура кадрів. Визначення понять «мотив», «мотивація» та «стимулювання». Основні завдання стимулювання праці в інноваційній сфері. Типологія трудової мотивації працівників, що займаються творчою діяльністю. Форми і методи стимулювання інноваційної діяльності в організації. Концепція партисипативного управління. Способи розрахунку винагородити менеджерів. Нефінансові винагороди та їх класифікація.

10.2. Правові аспекти охорони інтелектуальної власності.

Інтелектуальна власність та інтелектуальні продукти. Форми та

види інтелектуальних продуктів. Правовий захист продуктів інтелектуальної діяльності в Україні. Сутність винаходу. Вимоги до патентоспроможного винаходу та їх характеристика. Передавання прав на об'єкти промислової власності. Класифікація видів ліцензій. Вибір способу оплати ліцензії на переданий об'єкт інтелектуальної власності. Сутнісна характеристика франчайзингу.

Тема 11. Моніторинг інновацій

11.1. Моніторинг інновації як основа новаторства.

Тлумачення поняття «моніторинг інновацій». Головне призначення, цілі та завдання моніторингу інновацій.

11.2. Загальна схема моніторингу.

Характеристика груп показників науково-технічної та інноваційної діяльності. Форми статистичних спостережень. Основні індикатори «інтенсивності» інноваційних процесів. Призначення патентного пошуку. Класифікація бібліографічного показника науково-технічної літератури. Тематичний, пошуковий та іменний пошук. Основні етапи моніторингу інновацій. Джерела інформації для розроблення нових продуктів. Джерела інноваційних можливостей за П. Друкером.

Тема 12. Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності фірми

12.1. Основні принципи вимірювання ефективності інноваційної діяльності.

Критерії оцінювання результатів інноваційної діяльності. Види ефекту від реалізації інновацій. Сутність та класифікація видів економічної ефективності інноваційної діяльності. Показники оцінки інноваційної діяльності підприємства та їх опис.

12.2. Основні показники економічної ефективності інноваційних проектів.

Принципи оцінювання економічної ефективності інноваційної діяльності. Види показників оцінки економічної ефективності інноваційних проектів. Чиста теперішня вартість, внутрішня норма рентабельності, індекс рентабельності інвестицій, термін окупності інноваційного проекту, точка беззбитковості. Оцінювання економічної ефективності, спрямованої на зниження рівня виробничих витрат: відносна економічна ефективність капіталовкладень, умовно-річна

економія витрат, фактична економія витрат, річний економічний ефект.

12.3. Оцінювання соціальної ефективності.

Зміст соціальної ефективності інноваційної діяльності. Вплив інновацій на соціальні процеси. Ефективність соціально-цільової спрямованості проекту. Ефективність соціальних результатів інноваційного проекту.

4. Плани лекцій

Змістовний модуль 1. Теоретичні та організаційні засади інноваційного розвитку

Тема 1. Інновації: становлення та сучасні тенденції розвитку

- 1.1. Становлення та розвиток теорії інновацій.
- 1.2. Місце та роль інновацій у системі господарювання.
- 1.3. Сучасні світові тенденції розвитку інновацій.

Література: основна [1-6]; додаткова [7,9,13,14].

Тема 2. Сутнісна характеристика інноваційних процесів

- 2.1. Сутність сфери інноваційної діяльності.
- 2.2. Система класифікації інновацій.
- 2.3. Життєвий цикл інновацій.

Література: основна [1-6]; додаткова [10,13,14, 17].

Тема 3. Особливості процесу створення та формування попиту на інновації

- 3.1. Сутність попиту на інновації та засоби його відображення.
- 3.2. Умови, за яких інновація стає товаром.
- 3.3. Чинники попиту на інновації.

Література: основна [1-6]; додаткова [10,11,12,13, 17,18].

Тема 4. Інноваційна політика фірми

- 4.1. Сутність та складові елементи інноваційної політики фірми.
- 4.2. Розроблення інноваційної стратегії.
- 4.3. Види інноваційних стратегій та їх співвідношення.

Література: основна [1-6]; додаткова [10-13, 16,18].

Тема 5. Оновлення техніко-технологічної бази підприємства і продукції

5.1. Техніка і технологія як складові техніко-технологічної бази підприємства.

5.2. Технічний розвиток і показники технічного рівня підприємства.

5.3. Напрямки відтворення техніко-технологічної бази підприємства.

Література: основна [1-6]; додаткова [10-13, 17,18].

Тема 6. Система управління інноваційними процесами

6.1. Особливості менеджменту на стадіях життєвого циклу інновацій.

6.2. Ключові аспекти оперативного менеджменту .

6.3. Основні критерії вибору організаційних структур управління інноваційною діяльністю.

Література: основна [1-6]; додаткова [10-13, 17,18].

Змістовний модуль 2. Система управління інноваційною діяльністю підприємства

Тема 7. Сучасні організаційні форми реалізації інновацій

7.1. Наукові організації як джерело формування та реалізації інновацій.

7.2. Ринкові суб'єкти інноваційної діяльності.

7.3. Організаційні форми інтеграції науки та виробництва.

Література: основна [1-6]; додаткова [10,13,14, 17].

Тема 8. Фінансування інноваційних процесів

8.1. Цілі та завдання системи фінансування інноваційної діяльності.

8.2. Види фінансування інноваційних процесів.

8.3. Сутність ризикового фінансування інноваційної діяльності на базі венчурного капіталу.

8.4. Лізингове фінансування та його особливості.

8.5. Інноваційний проект як об'єкт фінансування.

Література: основна [1-6]; додаткова [8, 10-13, 16, 17,18].

Тема 9. Державне регулювання інноваційної діяльності

9.1. Інновації як об'єкт державної політики.

9.2. Інструменти державної підтримки інноваційної діяльності.

Література: основна [1-6]; додаткова [10,13,14, 17].

Тема 10. Стимулювання інноваційної діяльності

10.1. Стимули і стимулювання інноваційної діяльності.

10.2. Правові аспекти охорони інтелектуальної власності.

Література: основна [1-6]; додаткова [10,12,13,14, 17].

Тема 11. Моніторинг інновацій

11.1. Моніторинг інновації як основа новаторства.

11.2. Загальна схема моніторингу.

Література: основна [1-6]; додаткова [10-13, 17,18].

Тема 12. Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності фірми

12.1. Основні принципи вимірювання ефективності інноваційної діяльності.

12.2. Основні показники економічної ефективності інноваційних проектів.

12.3. Оцінювання соціальної ефективності.

Література: основна [1-6]; додаткова [10-13, 15, 17,18].

5. Плани практичних, семінарських та лабораторних занять

Практичне заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями,, наборі завдань різної складності для розв'язування їх на занятті. Воно включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань з їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл.3).

Таблиця 3

Перелік тем практичних занять

Назва змістовного модулю	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Теоретичні та організаційні засади інноваційного розвитку	1. Оцінка комерційної успішності продуктових інновацій.	4	Основна: [1-6] Додаткова: [8,11,16]
	1. Оцінка рівня процесних інновацій із застосуванням методів експертних оцінок.	2	Основна: [1-6] Додаткова: [8,11,16]
	1. Вибір стратегій інноваційного розвитку за допомогою матричних методів. 2. Вибір програм інноваційного розвитку за допомогою матричних методів в умовах продуктових і процесних інновацій.	2	Основна: [1-6] Додаткова: [8,11,16]
	1. Дослідження системи управління інноваційними процесами на прикладі окремих підприємств.	2	Основна: [1-6] Додаткова: [10,13, 18]
Змістовний модуль 2. Система управління інноваційною діяльністю підприємства	1. Оцінка ризиків інноваційних проектів за допомогою статистичного методу. 2. Ігрові моделі при оцінюванні ризиків інноваційних проектів.	4	Основна: [1-6] Додаткова: [8,11,15]
	1. Обґрунтування вибору умов ліцензійної угоди та розрахунки ліцензійних платежів. 2. Дослідження методів стимулювання творчої активності працівників у сфері інноваційної діяльності.	4	Основна: [1-6] Додаткова: [10,13, 18]
	1. Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності. 2. Міні-тренінг: Обґрунтування ефективності інноваційного проекту з покриття доріг панелями із сонячними елементами.	8	Основна: [1-6] Додаткова: [8,11,15]
Разом годин за модулями		26	

Семінарське заняття — форма навчального заняття, при якій викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких

студенти готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами реферати (табл.4), їх виступи, активність у дискусії вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові оцінки за кожне семінарське заняття вносяться у відповідний журнал. Отримані студентом оцінки за окремі семінарські заняття враховуються при виставленні підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

Таблиця 4

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні запитання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовний модуль 2			
Система управління інноваційною діяльністю підприємства			
Тема 7. Сучасні організаційні форми реалізації інновацій	1. Технологічні парки України: стан та проблеми. 2. Нормативно-правова база Українських технопарків. 3. Особливості сучасної моделі технопарків України. 4. Дослідження організаційних форм інтеграції науки і виробництва на прикладі технопарку «Київська політехніка». 5. Основні проекти технопарків України.	2	Основна: [1-6] Додаткова: [10,13, 18]
Тема 9. Державне регулювання інноваційної діяльності	1. Особливості державного регулювання країн Європейського союзу. 2. Особливості державного регулювання в США. 3. Особливості державного регулювання в Японії. 4. Досвід державної підтримки інноваційної діяльності розвинених країн світу.	2	Основна: [1-6] Додаткова: [10,13, 18]
Всього годин		4	

Лабораторне заняття - форма навчального заняття, при якому студент під керівництвом викладача особисто проводить імітаційні експерименти чи дослідження з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень навчальної дисципліни. В ході лабораторних робіт студент набуває професійних компетенцій та практичних навичок роботи з комп'ютерним обладнанням та

відповідними програмними продуктами. За результатами виконання завдання на лабораторному занятті студенти оформлюють індивідуальні звіти з його виконання та захищають ці звіти перед викладачем (табл.5).

Таблиця 5

Перелік тем лабораторних занять

Назва теми	Програмні запитання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовний модуль 1.			
Теоретичні та організаційні засади інноваційного розвитку			
Тема 3. Особливості процесу створення та формування попиту на інновації	1. Рейтингова оцінка інноваційного розвитку регіонів України.	2	Основна: [1-6]; Додаткова [10,12,13,18].
Тема 5. Оновлення техніко-технологічної бази підприємства і продукції	1. Обґрунтування напрямків технологічного розвитку за допомогою S-подібних кривих.	2	Основна [1-6]; Додаткова [10-13, 17,18].
Змістовний модуль 2			
Система управління інноваційною діяльністю підприємства			
Тема 10. Моніторинг інновацій	1. Патентний пошук за допомогою різних видів класифікаторів.	2	Основна [1-6]; Додаткова [10,12,14, 17].
Всього годин		6	

5.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Змістовний модуль 1. Теоретичні та організаційні засади інноваційного розвитку

Тема 3. Особливості процесу створення та формування попиту на інновації

Стереотипне. Річна програма випуску – 110 тис. од., наявне обладнання – піч камерна, потужністю – 60 кВт та вартістю – 5600 грн., норма часу на обробку 100 виробів – 6,2 години, розцінка за 1 виріб складає – 0,65 грн.

Визначити ефективність організаційно - технічного заходу по відміні технологічної операції.

Діагностичне. На основі наведених у табл.6 даних оцінити науково-технічний рівень генератора високої частоти. Порівняти його з

існуючими аналогами і зробити висновки про доцільність його освоєння.

Таблиця 6

Вихідні дані

Параметри	Напрямки поліпшення	Коефіцієнт вагомості	Значення фактично досягнених параметрів	Значення параметрів за кращими світовими зразками
Потужність високої частоти, кВт	+	0,25	60	55
Продуктивність, кв. см/с	+	0,25	1,25	1,25
Коефіцієнт корисної дії, %	+	0,20	67	60
Стабільність частоти, % відхилення	-	0,20	22	28
Надійність, год.	-	0,15	700	650
Потужність, що споживається від електромережі, кВт	+	0,05	105	119
Потреба у воді за хвилину, л	-	0,05	23,4	55
Габаритні розміри, куб. м	-	0,05	2,0 x1,3 x2,2	1,5 x1,3 x1,8

Евристичне. На підставі даних табл. 7 побудувати рейтинг регіонів України за інтегральним показником інноваційного розвитку.

Таблиця 7

Показники інноваційного розвитку регіонів України

Регіони	Обсяг витрат на інноваційну діяльність, млн. грн.	Кількість підприємств, що впроваджували інноваційні процеси	Кількість найменувань освоєних нових видів продукції
1	2	3	4
Східний регіон (Донецька, Луганська, Харківська області)	5326,7	29400	289
Західний регіон (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька області)	889,9	89900	549
Північний регіон (Житомирська, Сумська, Чернігівська області)	466,1	23900	238

1	2	3	4
Південний регіон (Запорізька, Миколаївська, Одеська, Херсонська області, Автономна Республіка Крим, м.Севастополь)	1466,2	33300	239
Центральний регіон (Вінницька, Дніпропетровська, Кіровоградська, Полтавська, Черкаська області та м.Київ)	2091,3	57400	595

Змістовний модуль 2.

Система управління інноваційною діяльністю підприємства

Тема 8. Фінансування інноваційних процесів

Стереотипне. Фінансовий менеджер пропонує Вам інвестувати в підприємство 120 тис. грн., обіцяючи повернути 130 тис. грн. через 2 роки. За яких умов запропонований варіант інвестування буде найпривабливішим?

Діагностичне. Підприємство планує випускати новий вид продукції. За оцінками експертів, воно може опинитись в одній із чотирьох можливих ситуацій:

- 1) виникне додаткова потреба в уже існуючій продукції;
- 2) явиться необхідність оновлення існуючої продукції;
- 3) змінити технологію виробництва існуючої продукції;
- 4) постане необхідність розробки нової продукції.

Досвід роботи підприємства свідчить, що імовірність розглянутих станів відповідно становить: 0,4; 0,3; 0,2 0,1. Залежно від ситуації, що виникне на ринку, керівництво підприємства може прийняти такі рішення:

- 1) збільшити випуск існуючої продукції;
- 2) оновити асортимент існуючої продукції власними силами;
- 3) укласти договір на розроблення і постачання технології з іншим підприємством.

4) здійснити переорієнтацію діяльності підприємства.

Можливі прибутки відповідно до обраних стратегій становлять:

$$\begin{bmatrix} 12 & 3 & 6 & 2 \\ 5 & 6 & 7 & 9 \\ 5 & 3 & 9 & 4 \\ 11 & 7 & 6 & 4 \end{bmatrix}$$

Необхідно на основі оцінки ризику стратегій здійснити вибір

оптимальної, використовуючи критерій Ходжена – Лемана. Зробити висновки щодо обраної стратегії підприємства.

Евристичне. За результатами прогнозування визначено суми грошових надходжень від реалізації інноваційного проекту вартістю 500 тис. грн. (впродовж 3 років) та ймовірність реалізації його окремих варіантів.

У перший рік грошові надходження прогноуються з ймовірністю 0,55 на рівні 180,0 тис. грн., або з ймовірністю 0,45 на рівні 215,0 тис. грн. На другий рік, якщо надходження за 1-й рік становитимуть 180,0 тис. грн, то у 2-му році складатимуть 210 тис. грн (з ймовірністю 0,7) або 110 тис. грн. (з ймовірністю 0,3). Якщо ж надходження за 1-й рік дорівнюватимуть 215,0 тис. грн, то в 2-му році складатимуть 290,0 тис. грн (з ймовірністю 0,5) або 236 тис. грн (0,5). На третій рік, якщо у 2-му році дорівнюватиме 180 тис. грн., то у 3-му році складатимуть 375,0 тис. грн (з ймовірністю 0,7) або 320,0 тис. грн (з ймовірністю 0,3). Якщо у 2-му році дорівнюватимуть лише 110 тис. грн, то в 3-му році прогноуються надходження на рівні 155 тис. грн (з ймовірністю 0,6) або 93,0 тис. грн (з ймовірністю 0,4). Якщо за 2-й рік дорівнюватиме 290,0 тис. грн, то в 3-му році складатимуть 389,0 тис. грн (з ймовірністю 0,8) або 335,0 тис. грн (з ймовірністю 0,2). Якщо за 2-й рік дорівнюватиме 236 тис. грн, то в 3-му році - складатиме 187 тис. грн (з ймовірністю 0,4) або 104 тис. грн (з ймовірністю 0,6). Необхідно проаналізувати рівень ризикованості інноваційного проекту.

Тема 10. Стимулювання інноваційної діяльності

Стереотипне. Підприємство придбало просту ліцензію на використання нової технологічної лінії впродовж 4х років. За умовами ліцензійної угоди визначено наступні обсяги продажів, які становитимуть: в 1-й рік – 15000 од., на 2-й рік – на 33% більше ніж за попередній період, на 3-й рік – 150% від обсягів 1-го року, 4й рік – 80% від обсягів 1-го року. Базова ціна одиниці становитиме 1500 грн. (та буде зростати на 4% щороку, окрім останнього – 1200грн.). Розрахуйте суму винагороди ліцензіару (ставка роялті — 5 %) за умов сплати: 1) періодичних відрахувань; 2) паушального платежу. Ставка дисконту за подібними проектами береться на рівні 25%.

Діагностичне. Підприємство володіє ноу-хау виробництв виробів. Витрати на виробництво виробів без використання ноу-хау становлять

7,5 у.о. за одиницю. При цьому 40% собівартості являють собою витрати праці. Підприємство продає 450 000 виробів на рік. Ноу-хау дає підприємству можливість заощаджувати на кожній продукції, що випускається. При цьому 1,30 у.о. заощаджуються за рахунок матеріалів, що використовуються та, 45 % - трудових витрат. За прогнозами, ця перевага збережеться протягом 6 років. Необхідно оцінити вартість ноу-хау при ставці дисконту 15 %.

Евристичне. Одна з американських фірм виявила намір придбати ліцензію на розроблений Інститутом електрозварювання ім. Є. О. Патона новий контактний спосіб зварювання труб діаметром 720— 1220 мм.

Як показало попереднє вивчення умов застосування нової технології і пов'язаних з цим витрат, обсяг виконуваних зварювальних робіт щодо згаданих труб може становити до 24 000 стиків на рік, додаткові капітальні вкладення в освоєння нового способу зварювання приблизно 500 тис. дол., економія поточних витрат (прибуток) з розрахунку на один стик — 75 дол. Нова технологія зварювання може бути освоєна фірмою - ліцензіатом протягом одного року. Припускається, що строк дії ліцензійної угоди становитиме 10 років. За даними американських джерел розмір можливої винагороди для патентованої продукції (точніше способів її виготовлення) коливається в межах 23—35%, а отже, може бути взята на рівні середньої величини — 29% від загальної суми прибутку ліцензіата. Сукупні приведені витрати на підготовку і продаж ліцензії за попередніми розрахунками Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона не перевищать 800 тис. грн. Дати оцінку ефективності продажу ліцензії.

Тема 12. Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності фірми

Стереотипне. Визначити річний економічний ефект від виробництва та споживання харчових поліпшувачів із натуральної сировини, які використовуються в хлібопекарській промисловості. Вихідні дані наведені у табл.8. Нормативну економічну ефективність прийняти 15%.

Таблиця

Вихідні дані

Показники	Старий продукт	Новий продукт
Інвестиції в будівництво нового цеху харчових	-	1000

поліпшувачів поліпшеної якості, тис. грн..		
Річний обсяг виробництва продукції, т	350	650
Ціна продукції, грн./т	1620	1900
Собівартість продукції, грн./т	1340	1460
Питомі витрати на 1 тону хлібобулочних витрат, т/рік	60	22
Обсяг виробництва хлібобулочних виробів, т/рік	1000	1000

Діагностичне. Розглядаючи можливість впровадження процесної інновації - CALS-технології (Continuous Acquisition and Life cycle Support – безперервні постачання та інформаційна підтримка життєвого циклу продукції) на СП ЗАТ „Фінансова мережа” враховували досвід іноземних підприємств, який свідчить, що витрати на проектування скорочуються на 20%; час виводу нових послуг на ринок скорочується на 55%; витрати на підготовку технічної документації скорочуються на 40%; витрати на розробку експлуатаційної документації скорочуються на 30%, та ін. Прогнозований ефект від застосування CALS-технології (починаючи з другого року після її придбання та успішного впровадження) впродовж 8 років та витрати на впровадження наведено у табл. 9 та 10. Необхідні для реалізації проекту кошти буде виділено з нерозподіленого прибутку, який склав 40 325 648 грн. Провести оцінку ефективності проекту за динамічними показниками ефективності (ставка дисконту на рівні 25%).

Таблиця 9

**Економія від запровадження CALS-технологій на СП ЗАТ
„Фінансова мережа”**

Види витрат	Економія, грн.	Економія в часі, днів
Проектування	6 111 000	24
Маркетинг	1 633 500	11
Технічна документація	1 552 000	16
Експлуатаційна документація	765 000	9

Таблиця 10

**Загальні витрати на впровадження CALS-технології на СП ЗАТ
„Фінансова мережа”**

Статті витрат	Сума, тис.грн.
---------------	----------------

Аналіз існуючого стану бізнес-процесів	387 000
Формування концепції впровадження PDM на підприємстві	3 756 000
Створення робочої групи, навчання персоналу	3 479 000
Реінжинірінг бізнес-процесів	9 458 000
Придбання додаткових технічних засобів	6 987 000
Придбання PDM системи	4 126 000
Адаптація до існуючого та нового програмного забезпечення	2 125 000
Розробка стандартів підприємства	2 651 000
Наповнення PDM інформацією про раніше розроблені послуги	1 987 000

Евристичне. Первинні інвестиції в інноваційний проект становлять 500 тис. грн. Починаючи з другого року від початку впровадження інновації вона функціонує в проектному режимі і приносить прибуток, який відповідає 20%-вій нормі на вкладений капітал. Ставка дисконту — 25%. Строк служби інновації — 8 років, при цьому економічний режим її функціонування залишається незмінним протягом усього вказаного періоду. Але експлуатація інновації пов'язана з понаднормовим електромагнітним випромінюванням. Існують 2 варіанти реакції на дану ситуацію.

Перший: витратити більше коштів на вдосконалення інновації таким чином, щоб уникнути зайвого випромінювання. Це підвищить первинні інвестиції на 20 тис. грн., а собівартість продукції буде зростати щороку на 750 грн.

Другий варіант: залишити інновацію без змін, дбаючи про економію коштів підприємства. Витрат, безпосередньо пов'язаних з негативним результатом соціального ґатунку, у місці впровадження не виникає. Але підприємство почне втрачати кошти, компенсуючи працівникам заподіяну шкоду. Це — виплати за листами непрацездатності, підвищені витрати на реабілітаційні заходи, медичне страхування тощо. У зв'язку з цим на п'ятому році функціонування інновації виникнуть поточні витрати, пов'язані з компенсацією шкоди робітникам на 11 тис. грн., на шостому році — на 13 тис. грн., на сьомому — на 14 тис. грн. Крім того, внаслідок впливу електромагнітних хвиль на обладнання вже на п'ятому році треба здійснити капітальний ремонт вартістю 35 тис. грн.

Визначити оптимальний варіант за критерієм економічної ефективності. Дати оцінку варіантам рішень стосовно негативних соціально-економічних наслідків реалізації технологічної інновації.

6. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу при якій заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Метою СРС засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів пошукових, аналітичних, інформаційних системних та творчих компетенцій, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищої кваліфікації.

В ході самостійної роботи студент має перетворитися в активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальності за якість власної професійної підготовки

СРС поділяється на дві складові: обов'язкова (підготовка до поточних аудиторних занять: опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до семінарів, практичних та лабораторних занять тощо) і вибіркова (поглиблення та закріплення знань студентів, розвиток творчих здібностей у ході написання творчих робіт, виконання розрахункових робіт, індивідуальних домашніх завдань, проектів, участь у науково-дослідній роботі).

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з дисципліни «Економіка та організація інноваційної діяльності»:

- обробка лекційного матеріалу;
- підготовка до практичних, семінарських, лабораторних занять;
- вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;
- опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни;
- підготовка до контрольних робіт та інших форм поточного контролю;
- систематизація вивченого матеріалу дисципліни перед написанням

модулів та іспитом;

виконання індивідуальних завдань (написання есе за заданою проблематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації);

контрольна перевірка студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики.

Перелік питань для самостійного опрацювання теоретичних матеріалів та форми контролю СРС наведені у табл.11.

Таблиця 11

Перелік питань для самостійного опрацювання теоретичних матеріалів та форми контролю СРС

Назва теми	Питання для самостійного опрацювання за модулями та темами	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Теоретичні та організаційні засади інноваційного розвитку			
Тема 1. Інновації: становлення та сучасні тенденції розвитку	1. Моделі економічного зростання з ендogenous технологічним прогресом. 2. Теорії технічного детермінізму і конвергенції. 3. Теорія технотронного суспільства. 4. Теорія індустріально-технократичного. суспільства.	Есе за темою «Сучасні концепції інноваційного розвитку»	Основна [1-6]; Додаткова [7,9,13,14].
Тема 2. Сутнісна характеристика інноваційних процесів	1. Система кодування інновацій. 2. Види кривих життєвого циклу інновацій. 2. Теорія дифузії інновацій. 3. Характеристика інновацій за типом новизни для ринку.	Бліц-опитування	Основна [1-6]; Додаткова [10,13,14, 17].
Тема 3. Особливості процесу створення та формування попиту на	1. Особливості формування попиту на інновації в Україні. 2. Структурний аналіз попиту на інновації. 3. Інвестиційно-інноваційний потенціал України.	Есе за темою «Причини нерівномірності інноваційної активності регіонів України»	Основна [1-6]; Додаткова [10,11,12,1 3, 17,18].

інновації			
Тема 4. Інноваційна політика фірми	1. Державна інноваційно-інвестиційна політика в Україні. 2. Формування науково-технічної політики на підприємстві. 3. Інноваційний потенціал підприємства як основа і результат його інноваційної політики	Тестовий контроль	Основна [1-6]; Додаткова [10-13, 16,18].
Тема 5. Оновлення техніко-технологічної бази підприємства і продукції	1. Напрями підтримання технічного рівня виробництва. 2. Розроблення і впровадження нових технологічних процесів.	Бліц-опитування	Основна [1-6]; Додаткова [10-13, 17,18].
Тема 6. Система управління інноваційними процесами	1. Основні етапи стратегічного планування інноваційних процесів. 2. Мережеві методи управління інноваційними проектами. 3. Організаційні форми реалізації інновацій у межах імітаційної, наступальної, захисної та традиційної стратегій.	Есе за темою «Приклади органічних організаційних структур інноваційних підприємств»	Основна [1-6]; Додаткова [10-13, 17,18].
Змістовний модуль 2. Система управління інноваційною діяльністю підприємства			
Тема 7. Сучасні організаційні форми реалізації інновацій	1. Методи проектування організаційних структур інноваційних організацій. 2. Організаційно-функціональна трансформація науково-технологічного потенціалу України. 3. Особливості інтеграції науки і виробництва в Україні.	Есе за темою «Основні перешкоди сталого науково-технологічного та інноваційного розвитку України»	Основна [1-6]; Додаткова [10,13,14, 17].
Тема 8. Фінансування інноваційних процесів	1. Види позикових фінансових коштів. 2. Обґрунтування джерел фінансування та вибір інвестора.	Есе за темою «Порівняльна характеристика системи фінансування	Основна [1-6]; Додаткова [8, 10-13, 16, 17,18].

	3. Особливості міжнародних фінансування інновацій.	інновацій в Україні та країнах ЄС»	
Тема 9. Державне регулювання інноваційної діяльності	1. Специфіка захисту авторського права в Україні. 2. Моніторинг інновацій в органах державного управління.	Есе за темою «Регулювання та стимулювання інноваційної діяльності: зарубіжний досвід»	Основна [1-6]; Додаткова [10,13,14, 17].
Тема 10. Стимулювання інноваційної діяльності	1. Вітчизняна практика стимулювання інноваційної діяльності. 2. Генезис правової охорони інтелектуальної власності. 3. Всесвітня організація інтелектуальної власності: структура, функції та напрями діяльності.	Тестовий контроль	Основна: [1-6]; Додаткова [10,12,13,14, 17].
Тема 11. Моніторинг інновацій	1. Патентні дослідження: основні положення та порядок проведення. 2. Система управління патентними базами даних.	Есе за темою «Вітчизняні платні та безоплатні патентні бази даних»	Основна [1-6]; Додаткова [10-13, 17,18].
Тема 12. Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності фірми	1. Економічна оцінка соціального ефекту інноваційного проекту. 2. Визначення та зміст інтегрального ефекту інноваційних проектів. 3. Специфіка ефективності інновацій у венчурних організаціях.	Тестовий контроль	Основна [1-6]; Додаткова [10-13, 15, 17,18].

Розподіл часу на основні види самостійної роботи студентів за темами дисципліни представлено в табл. 12.

Таблиця 12

Приблизна відповідність аудиторної та позааудиторної самостійної роботи студентів за семестр залежно від трудомісткості

	ТРУДОМІСТКІСТЬ 162 год.
Аудиторна робота	
Лекції	√
Практичні заняття (семінари)	√
Лабораторні заняття	√
Позааудиторна робота	
в бібліотеці	√
в комп'ютерних класах	√
в лабораторії	
Самостійна робота	
Підготовка до занять	√
Проробка навчального матеріалу лекційних, практичних (семінарських) занять	√
Самостійне вивчення навчального матеріалу (по літературі, електронним виданням та інтернет-ресурсам)	√
Практикум (розв'язання типових задач та засвоєння методів при підготовці до контрольних робіт, тестів, екзаменів, модульному контролю)	√
Виконання курсових робіт (проектів)	
Виконання індивідуальних завдань	√
Реферативна робота	√
Оформлення звітів по лабораторним і практичним заняттям	√
Підготовка до захисту лабораторних, індивідуальних і робіт	√
Підготовка до заліку, екзамену	іспит

Індивідуальний план самостійної роботи студента при проведенні підсумкового контролю у формі іспиту для студентів напрямку підготовки “Економіка підприємства” наведено у табл.13-14.

Таблиця 13

Індивідуальний план самостійної роботи студента при підсумковому контролі у формі іспиту для студентів напрямку підготовки “Економіка підприємства” (денна (вечірня) форма навчання)

Види самостійної роботи	Планові терміни	Предмет контролю		Можлива кількість балів
		Теоретичний модуль	Практичний модуль	
Денна (вечірня) форма навчання				
<i>I. Обов'язкові види самостійної роботи студентів</i>				
<i>За систематичність і активність роботи на семінарських і практичних заняттях</i>				
1.1. Підготовка до семінарських, практичних	За розкладом	Оцінка відповідей на	Оцінка відповідей	1-12

та лабораторних занять	занять	семінарських заняттях	на практичних заняттях	
<i>За виконання завдань для самостійного опрацювання</i>				
1.2. Виконання домашніх розрахункових завдань	За розкладом занять	Методичне забезпечен ня розрахунків	Правильність виконаних розрахунків	1-12
<i>За виконання модульних контрольних завдань</i>				
1.3. Підготовка до модульних контрольних завдань	МК	Рівень виконання теоретични х завдань	Рівень виконання практичних завдань	1-12 балів за кожний МК
Разом балів за обов'язкові види СРС				Середньо- арифметичне 1.1, 1.2, 1.3 *
<i>II. Вибіркові види самостійної роботи студентів</i>				
<i>За виконання індивідуальних науково-дослідних завдань на вибір:</i>				
2.1. Аналітичний (критичний) огляд наукових публікацій (журналів, збірників статей конференцій) за однією з тем дисципліни	2-9 тиждень	Теоретична значущість результатів	Практична значущість результатів	1-12
2.2. Написання есе з сучасних літературних джерел за заданою тематикою	2-9 тиждень	Теоретична значущість результатів	Практична значущість результатів	1-12
2.3. Підготовка доповідей на наукових студентських конференціях за тематикою дисципліни	2-9 тиждень	Теоретична значущість результатів	Практична значущість результатів	1-12
2.4. Підготовка та обґрунтування управлінських рішень з інноваційної діяльності на базі дослідження	2-9 тиждень	Рівень теоретично ї обґрунтова ності розробок	Практична цінність та ефективність для підприємства	1-12
2.5. Науково-дослідна робота	2-9 тиждень	Рівень теоретично ї обґрунтова ності	Практична цінність та ефективність для підприємства	1-12

	розробок	
Разом балів за вибіркові види СРС		1-12
Всього балів за самостійну роботу студентів		Середньо-арифметичне значень I, II*

* - якщо середньоарифметичне значення не є цілим числом, то воно округлюється наступним чином: до 0,5 – в менший бік до цілої частини числа; від 0,5 включно – до наступного цілого числа.

Таблиця 14

Індивідуальний план самостійної роботи студента при підсумковому контролі у формі іспиту для студентів напрямку підготовки “Економіка підприємства” (заочна форма навчання)

Види самостійної роботи	Планові терміни	Предмет контролю		Можлива кількість балів
		Теоретичний модуль	Практичний модуль	
Заочна форма навчання				
<i>I. Обов'язкові види самостійної роботи студентів</i>				
<i>За виконання модульних контрольних завдань</i>				
1.1. Підготовка модульних (контрольних) завдань	За 10 днів до сесії	Рівень виконання теоретичних завдань	Рівень виконання практичних завдань	1-12
<i>II. Вибіркові види самостійної роботи студентів</i>				
<i>За виконання індивідуальних науково-дослідних завдань на вибір:</i>				
2.1. Аналітичний (критичний) огляд наукових публікацій (журналів, збірників статей конференцій) за однією з тем дисципліни	2-9 тиждень	Теоретична значущість результатів	Практична значущість результатів	1-12
2.2. Написання есе з сучасних літературних джерел за заданою тематикою	2-9 тиждень	Теоретична значущість результатів	Практична значущість результатів	1-12
2.3. Підготовка доповідей на наукових студентських конференціях за тематикою дисципліни	2-9 тиждень	Теоретична значущість результатів	Практична значущість результатів	1-12
2.4. Підготовка та	2-9	Рівень	Практична	1-12

обґрунтування управлінських рішень з інноваційної діяльності на базі дослідження	тиждень	теоретичної обґрунтованості розробок	цінність та ефективність для підприємства	
2.5. Індивідуальне завдання	2-9 тиждень	Рівень теоретичної обґрунтованості розробок	Практична цінність та ефективність для підприємства	1-12
Разом балів за вибіркові види СРС				1-12
Всього балів за самостійну роботу студентів				Середньо-арифметичне значень I, II*

Види, форми індивідуально-консультативної роботи, а також її організація проводиться відповідно до положення ХНЕУ «Про самостійну роботу студентів в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу».

6.1 Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання студента (ІЗ) є вибірковим видом позааудиторної самостійної роботи студента та носить навчально-дослідницький характер, яке виконується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується разом із складанням підсумкового іспиту із даної навчальної дисципліни. Виконання ІЗ є одним із важливих засобів підвищення якості підготовки майбутніх спеціалістів, які здібні застосовувати на практиці теоретичні знання, вміння та навички з даної навчальної дисципліни.

Підготовка ІЗ передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із дисципліни та застосування їх при вирішенні конкретних виробничих ситуацій, розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження та експерименту, пов'язаних з темою ІЗ.

ІЗ припускає наявність наступних елементів наукового дослідження: практичної значущості, комплексного системного підходу до вирішення завдань дослідження, теоретичного використання передової сучасної методології і наукових розробок, наявності елементів творчості; вміння застосовувати сучасні технології.

Практична значущість ІЗ полягає в обґрунтуванні реальності її

результатів для потреб практики.

Реальною вважається робота, яка виконана відповідно до наявних проблем підприємства, на основі його реальних даних за низку років, і результати якої повністю або частково можуть бути впроваджені в практику діяльності підприємства або аналогічних об'єктів.

Комплексний системний підхід до розкриття теми роботи полягає в тому, що предмет дослідження розглядається під різними точками зору - з позицій теоретичної бази і практичних напрацювань, умов його реалізації на підприємстві, аналізу, обґрунтування шляхів удосконалення тощо – в тісній взаємоув'язці та єдиній логіці викладу.

Застосування сучасної методології полягає в тому, що при виконанні аналізу стратегічних позицій підприємства й обґрунтуванні шляхів удосконалення окремих аспектів предмета та об'єкта дослідження, студент повинен використовувати відомості про новітні досягнення в техніці і технологіях дослідження, застосовувати різноманітні методи й засоби діагностичних досліджень, підходи до визначення та обґрунтування вибору критеріїв і показників експрес-діагностування виробничо-економічної системи (або її елементів).

У процесі виконання ІЗ, разом з теоретичними знаннями і практичними навичками за фахом, студент повинен продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи та вміння творчо мислити.

Тема ІЗ: «Формування паспорту стратегій інноваційного розвитку підприємства на базі біотехнологій».

Мета ІЗ - закріплення, поглиблення та узагальнення знань одержаних студентом під час навчання; формування практичних навичок та вміння їх застосовувати при вирішенні поставленого завдання.

Об'єктом ІЗ є процеси інноваційної діяльності підприємства відповідно до обраною студентом базою практикою.

Предметом ІЗ – сукупність теоретико-методологічних підходів до формування паспорту стратегій інноваційного розвитку підприємства на базі біотехнологій.

Індивідуальне завдання виконується студентом самостійно при консультуванні з викладачем протягом вивчення дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

ІЗ видається викладачем на початку семестру, на протязі якого вивчається дисципліна. Студент має надати ІЗ для перевірки наприкінці семестру, але не пізніше терміну проведення підсумкового модульного

контролю. Оцінка за виконання ІЗ враховується при виставленні загальної оцінки з дисципліни.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ. Розмір аркуша А4. Поля: ліве – 30 мм; праве – 20 мм, зверху та знизу – 25 мм. Шрифт Arial, розмір шрифту для основного тексту кг 14. Текст друкується через 1,5 інтервали. Не дозволяється виділення у тексті курсивом та підкреслення.

Обсяг ІЗ повинен становити у друкованому варіанті 12-15 стор.

Кожен розділ оформлюється з нової сторінки. Назви розділів оформлюються великими літерами по центру сторінки. Сторінки нумеруються у правому верхньому куту. На титульному аркуші номер сторінки не ставиться.

ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ. Індивідуальне завдання повинне містити наступні складові частини:

- титульна сторінка;
- зміст;
- вступ (1 стор.);
- основна частина (8-10);
- висновок (1 стор.);
- список використаної літератури;
- додатки (за необхідністю).

Вступ повинен відображати наступні елементи: актуальність теми, проблемне поле теми, об'єкт, предмет, методи дослідження.

В основній частині роботи (може містити декілька підрозділів) студенти повинні надати аналітичну оцінку сучасного стану біотехнологічної галузі України; визначити основні проблеми та перспективні напрямки розвитку біотехнологій; сформувати паспорт стратегій інноваційного розвитку підприємства на базі біотехнологій. В паспорті необхідно розкрити наступні основні характеристики інноваційної стратегії: назва, підстава для розробки, замовник, основний розробник, мета, завдання, строки та етапи реалізації, перелік основних заходів, виконавці, обсяг та джерела фінансування, очікувані результати, функціональні підрозділи, які здійснюють контроль за реалізацією стратегії, стратегічна карта.

Висновки повинні містити обґрунтовані та змістові управлінські рішення студента щодо досягнення мети роботи, рекомендації з удосконалювання діяльності підприємства.

Список використаної літератури необхідно скласти в певному

порядку: спочатку приводяться законодавчі й нормативні акти, статистичні довідники, потім загальна й спеціальна література за алфавітом.

Додатки можуть бути включені при необхідності. При наявності кількох додатків оформляється окрема сторінка «ДОДАТКИ», номер якої є останнім, що відноситься до обсягу ІЗ.

7. Контрольні запитання для самодіагностики

1. У чому полягає сутність теорії «Великих циклів» М. Кондратьєва?

2. Розкрийте сутність інноваційної теорії Й. Шумпетера. Чому вона називається класичною?

3. Який внесок зробив Г. Менш у розвиток інноваційної теорії, у чому її сутність та практичне значення?

4. У чому сутність екстенсивного, інтенсивного та інноваційного типів економічного розвитку?

5. Якими причинами обумовлена необхідність переходу господарських систем до інноваційного типу розвитку?

6. У чому сутність концепції «економіки знань»?

7. Охарактеризуйте особливості інноваційного розвитку в Україні.

8. Поясніть, які чинники спонукають організацію до інноваційної діяльності.

9. Як Ви розумієте поняття «новація», «нововведення», «інновація»?

10. Чим зумовлена наявність інноваційного лагу? Яким способом можна його зменшити?

11. Охарактеризуйте роль людського чинника у створенні та реалізації інновацій.

12. Вкажіть відмінність між продуктовими, технологічними та ринковими інноваціями.

13. Охарактеризуйте зміст життєвого циклу інновацій.

14. У чому виявляється циклічний характер інновацій?

15. Охарактеризуйте основні напрямки формування попиту на інноваційну продукцію.

16. Опишіть послідовність створення і освоєння виробництва

нової продукції.

17. У чому сутність функціонально-вартісного аналізу і з якою метою він застосовується у процесі розроблення нового продукту?

18. У чому сутність пробного маркетингу і які проблеми можуть бути усунені при його проведенні?

19. Охарактеризуйте основні особливості чинників попиту на інновації.

20. Дайте характеристику видам попиту на інновації.

21. Визначте сутність і зміст інноваційної політики фірми.

22. Охарактеризуйте основні чинники впливу на формування інноваційної політики фірми.

23. Охарактеризуйте основні складові інноваційної політики.

24. Чим обумовлена необхідність розроблення інноваційної політики підприємства?

25. Дайте характеристику основних видів інноваційних стратегій.

26. У чому полягають завдання і роль інноваційної стратегії в реалізації загальної стратегії розвитку фірми?

27. Охарактеризуйте основні етапи стратегічного планування інноваційної діяльності.

28. Опишіть види інноваційних стратегій і наведіть приклади їх використання вітчизняними та зарубіжними підприємствами.

29. Сутність науково-технічного прогресу.

30. Наведіть класифікацію технологій за рівнем їх мінливості.

31. Наведіть приклади плодотворних прикладів плодотворних технологій.

32. У яких формах може здійснюватись технічний розвиток підприємства.

33. Поясніть явище технологічного розриву.

34. Охарактеризуйте основні показники технічного рівня підприємства.

35. У чому полягає сутність типізації технологічних процесів?

36. Сутність управління інноваціями на підприємстві.

37. Охарактеризуйте модель стратегічного планування інноваційної діяльності.

38. Охарактеризуйте види оперативного планування.

39. У чому полягають завдання і роль інноваційної стратегії у реалізації загальної стратегії розвитку підприємства?

40. У чому полягають функції контролю реалізації інноваційних проектів?
41. Охарактеризуйте організаційні форми управління на підприємстві.
42. Назвіть основні переваги та недоліки лінійних, лінійно-функціональних, дивізійних та матричних організаційних форм управління.
43. Сутнісна характеристика та склад сфери інноваційної діяльності.
44. Які підприємства в Україні відносяться до інноваційних?
45. У чому полягає сутність та мета функціонування бізнес-інкубаторів?
46. Перелічіть чинники, які впливають на розвиток венчурного бізнесу.
47. Опишіть види регіональних науково-технічних центрів, їх функції та завдання.
48. Які технопарки в Україні Вам відомі?
49. За яких умов можливе виникнення технополісів?
50. Наведіть порівняльну характеристику різних типів технологічно-орієнтованих підприємств.
51. Охарактеризуйте суб'єкти фінансування інноваційних проектів.
52. Які основні завдання системи фінансування інноваційних проектів на державному рівні?
53. Яким вимогам повинна відповідати фінансова політика підприємства?
54. Охарактеризуйте групи інвестицій для фінансування інноваційних проектів.
55. Назвіть основні джерела фінансування інноваційних проектів.
56. Сутнісна характеристика венчурного капіталу.
57. Охарактеризуйте мету та основні завдання діяльності венчурних фондів.
58. У чому полягають сутність і переваги лізингу як форми фінансування інновацій?
59. Назвіть принципові відмінності фінансового та оперативного лізингу.
60. Охарактеризуйте види інноваційних проектів.

61. Якими критеріями керуються інвестори при прийнятті рішення щодо фінансування інновацій?

62. Розкрийте сутність і завдання державної інноваційної політики. Дайте приклади позитивного і негативного впливу держави на економічний розвиток країни.

63. Від чого залежить вибір типу державної інноваційної політики?

64. Вкажіть основні завдання цінної політики держави.

65. На яких засадах може здійснюватися державна фінансова підтримка інноваційних проектів?

66. Які інструменти пільгового оподаткування інноваційної діяльності використовуються у країнах із розвинутою ринковою економікою?

67. Які пільги для інноваційних підприємств передбачені в Україні? Оцініть їх ефективність з погляду активізації інноваційної діяльності.

68. Охарактеризуйте складові та принцип дії мотиваційного механізму інноваційної діяльності. Вкажіть відмінності між мотивами і стимулами.

69. У чому полягають особливості стимулювання інноваційної діяльності?

70. У чому сутність концепції партисипативного управління з позицій управління інноваційною діяльністю?

71. Які схеми можуть бути використані для стимулювання вищого менеджменту організацій? Поясніть їх вплив на мотивацію менеджерів до інноваційне активної поведінки.

72. У чому сутність методу збалансованих показників і як його можна використати для стимулювання інноваційної діяльності менеджерів організацій?

73. Розкрийте сутність понять «інтелектуальна власність», «авторське право», «промислова власність».

74. Які ознаки патентоспроможності винаходу, корисної моделі, промислового зразка?

75. Охарактеризуйте види ліцензій.

76. Розкрийте сутність франчайзингу. Які вигоди мають суб'єкти франчайзингової угоди? Чи вигідною є система франчайзингу для суспільства загалом.

77. За якими напрямками слід здійснювати моніторинг суб'єктів

ринку з метою виявлення перспектив інноваційної діяльності?

78. Інформаційно–аналітична база для проведення моніторингу науково–технічної та інноваційної діяльності.

79. Використання патентної статистики для моніторингу інноваційної діяльності.

80. У чому сутність патентної чистоти винаходу?

81. За якими принципами класифікують бібліографічні покажчики?

82. Моніторинг інноваційного проекту: зміст і основні напрями.

83. Які ще джерела інноваційних можливостей криються в особливостях перехідного періоду?

84. Дайте визначення поняття ефекту та ефективності від інноваційної діяльності.

85. Охарактеризуйте види ефективності інноваційних проектів.

86. Охарактеризуйте метод оцінювання економічної ефективності інноваційного проекту за показником ЧТВ. Яким чином може бути враховано рівень ризику, що супроводжує проект?

87. Охарактеризуйте метод оцінювання економічної ефективності інноваційного проекту за показником внутрішньої норми рентабельності.

88. З якою метою визначається точка беззбитковості інноваційного проекту?

89. Як оцінюють ефективність придбання ліцензій? Продажу ліцензій?

90. За якими показниками оцінюють соціальну ефективність інноваційної діяльності?

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:

консультації: індивідуальні (запитання - відповідь), групові (розгляд типових прикладів - ситуацій);

б) за засвоєнням практичного матеріалу:

консультації індивідуальні і групові;
в) для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу:
індивідуальне здавання виконаних робіт.

9. Методики активізації процесу навчання

При викладанні навчальної дисципліни "Економіка й організація інноваційної діяльності" для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування як активних, так й інтерактивних навчальних технологій: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, ознайомлювальні (початкові) ігри, метод проектної роботи, міні-тренінг, комп'ютерні симуляції, метод Дельфі, метод сценаріїв, банки візуального супроводження (табл. 15-16). Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але і високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; виробленні здатності ухвалювати самостійні рішення; виробленні здібності до колективних рішень; виробленні здібності до соціальної інтеграції; придбанні навичок вирішення конфліктів; розвитку здібності до компромісів.

Таблиця 15

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
Тема 1. Інновації: становлення та сучасні тенденції розвитку	Лекція проблемного характеру з питання «Передумови розвитку інноваційних концепцій», робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводження.
Тема 2. Сутнісна характеристика інноваційних процесів	Міні-лекція з питання «Визначення та зміст продуктових та процесних інновацій», банки візуального супроводження.

<p>Тема 3. Особливості процесу створення та формування попиту на інновації</p>	<p>Лекція проблемного характеру з питання «Зовнішні та внутрішні чинники формування попиту на різних стадіях життєвого циклу інновацій», міні-лекція з питання «Методи оцінки інноваційно-активних регіонів», робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводження.</p>
<p>Тема 4. Інноваційна політика фірми</p>	<p>Міні-лекція з питання «Формування інноваційного потенціалу підприємства», лекція проблемного характеру з питання «SWOT - аналіз в оцінці інноваційного потенціалу підприємства», робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводження.</p>
<p>Тема 5. Оновлення техніко-технологічної бази підприємства і продукції</p>	<p>Лекція проблемного характеру з питання «Внутрішні чинники впливу на техніко-технологічний рівень підприємства», робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводження.</p>
<p>Тема 6. Система управління інноваційними процесами</p>	<p>Лекція проблемного характеру з питання «Основні переваги та недоліки механістичних та органічних організаційних структур», робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводження.</p>
<p>Тема 7. Сучасні організаційні форми реалізації інновацій</p>	<p>Міні-лекція з питання «Міжфірмова науково-технічна кооперація в інноваційних процесах», банки візуального супроводження.</p>
<p>Тема 8. Фінансування інноваційних процесів</p>	<p>Лекція проблемного характеру з питання «Критерії вибору джерел фінансування інновацій», робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводження.</p>
<p>Тема 9. Державне регулювання інноваційної діяльності</p>	<p>Міні-лекція з питання «Роль держави у створенні механізму регулювання інновацій», банки візуального супроводження.</p>

Тема 10. Стимулювання інноваційної діяльності	Лекція проблемного характеру з питання «Стратегічні моделі франчайзингових компаній в Україні», робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводження.
Тема 11. Моніторинг інновацій	Міні-лекція з питання «Основні завдання і напрями діяльності міжнародної системи охорони», лекція проблемного характеру з питання «Критерії патентоздатності», робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводження.
Тема 12. Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності фірми	Міні-лекція з питання «Абсолютна й порівняльна ефективність інновацій», робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводження.

Лекції проблемного характеру один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають наряду з основним лекційним матеріалом встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені у науці та мають актуальне значення для теорії й практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій,

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться: як правило, як частина заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції не перебільшують 10-15 хвилин, і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх слухачів. Міні-лекції часто застосовуються як частини цілісної теми, яку «бажано викладати повноформатною лекцією, аби не втомлювати аудиторію. Тоді інформація надається по черзі кількома окремими сегментами (міні-лекціями), між якими застосовуються інші форми й методи навчання.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення,

допомагають формувати погляди та переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Кейс-метод – конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій Інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Мозкові атаки – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, міні-тренінгів, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальні (виступи одного слухача), так і колективними (виступи двох та більше слухачів).

Ознайомлювальні або початкові ігри частіше за все використовуються на початку занять для створення робочої атмосфери, «налаштування» учасників на групову роботу.

Метод проектної роботи - це комплексна робота з теми професійного навчання з використанням проектних методів. Даний метод застосовують з метою розвитку у студентів здібностей планувати, самоорганізовуватися, а також формування їх соціальної компетентності.

Метод «Дельфі» використовується з метою досягнення консенсусу в експертних оцінках й передбачає надання можливості висловити свої думки групі експертів, що працюють індивідуально в різних місцях. При виборі управлінського рішення за цим методом академічну групу розділяють, наприклад, на п'ять малих груп. Чотири групи є робочими, вони розробляють й приймають управлінське рішення, а п'ята група є експертною. Аналіз й варіанти управлінських рішень робочих груп усереднюється цією групою. Експертна група може бути поділена за спеціалізаціями.

Комп'ютерна симуляція (гра) - це метод навчання, що спирається

на використання спеціальних комп'ютерних програм, за допомогою яких можливе віртуальне моделювання виробничого процесу. Студенти можуть змінювати параметри й дані, приймають рішення та аналізують наслідки таких рішень. Метою використання даною методу є розвиток системною мислення студентів, їх здібностей до планування, формування вмій розпізнавати й аналізувати проблеми, порівнювати й оцінювати альтернативи, приймати оптимальні рішення й діяти в умовах обмеженого часу.

Метод сценаріїв полягає в розробці ймовірних моделей поведінки та розвитку конкретних явищ в майбутній перспективі.

Міні-тренінг - форма активного навчання, спрямованого на комплексне освоєння, як теоретичних знань, так і практичних умінь, що проявляються в отриманні нових навичок і розвитку закладених від природи здатностей, а також спрямованих на вироблення способів подолання типових ускладнень. Тренінгові форми навчання повністю охоплюють весь потенціал людини: рівень та обсяг її компетентності (соціальної, емоційної та інтелектуальної), самостійність, здатність до прийняття рішень, до взаємодії тощо.

Банки візуального супроводження сприяють активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни за допомогою наочності.

Таблиця 16

Використання методик активізації процесу навчання

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
Тема 1. Інновації: становлення та сучасні тенденції розвитку	Оцінка комерційної успішності продуктових інновацій.	Початкова гра, робота в малих групах, мозкові атаки, метод «Дельфі», презентації.
Тема 3. Особливості процесу створення та формування попиту на інновації	Рейтингова оцінка інноваційного розвитку регіонів України.	Комп'ютерні симуляції, метод сценаріїв, презентації
Тема 5. Оновлення техніко-технологічної бази підприємства і продукції	Обґрунтування напрямків технологічного розвитку за допомогою S-подібних кривих.	Комп'ютерні симуляції, презентації.

Тема 6. Система управління інноваційними процесами	Дослідження системи управління інноваційними процесами на прикладі окремих підприємств.	Семінари-дискусії, робота в малих групах, кейс-метод, презентації.
Тема 7. Сучасні організаційні форми реалізації інновацій	Дослідження організаційних форм інтеграції науки і виробництва.	Мозкові атаки, робота в малих групах, кейс-метод, презентації.
Тема 9. Державне регулювання інноваційної діяльності	Досвід державної підтримки інноваційної діяльності розвинених країн світу	Семінари-дискусії, презентації.
Тема 10. Стимулювання інноваційної діяльності	Обґрунтування вибору умов ліцензійної угоди та розрахунки ліцензійних платежів.	Робота в малих групах, кейс-метод, презентації.
Тема 11. Моніторинг інновацій	Патентний пошук за допомогою різних видів класифікаторів.	Комп'ютерні симуляції, презентації
Тема 12. Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності фірми	Обґрунтування ефективності інноваційного проекту з покриття доріг панелями із сонячними елементами.	Міні-тренінг, проектна робота, робота в малих групах, кейс-метод, презентації, банки візуального супроводження.
Індивідуальне завдання		Презентації, банки візуального супроводження.

10. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Система оцінювання сформованих компетенцій у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни «Економіка й організації інноваційної діяльності» передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття та лабораторні заняття, а також самостійну роботу і виконання індивідуальних завдань.

Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитися в наступних формах:

1. Оцінювання знань студента під час семінарських, практичних та лабораторних занять.

2. Виконання індивідуального завдання.
3. Проведення проміжного тестування.
4. Проведення поточного модульного контролю.
5. Проведення підсумкового письмового іспиту.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за 12-бальною шкалою за такими критеріями:

1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

3) ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

4) вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні індивідуальних завдань, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Оцінка "відмінно" (12 – 11 – 10 балів) ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді усім п'ятьом зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів.

При оцінюванні індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу).

Проміжний тестовий контроль проводиться 4 рази за семестр. Тест містить запитання одиничного і множинного вибору щодо перевірки знань основних категорій навчальної дисципліни.

Для оцінювання рівня відповідей студентів на тестові завдання використовуються такі критерії: оцінка "відмінно" — 90 – 100% правильних відповідей; оцінка "добре" — 75 – 90% правильних відповідей; оцінка "задовільно" — 55 – 75% правильних відповідей; оцінка "незадовільно" — менше ніж 55% правильних відповідей.

Тести для проміжного контролю обираються із загального переліку тестів за відповідними модулями.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи

студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів є: глибина і міцність знань, рівень мислення, уміння систематизувати знання за окремими темами, уміння надавати обгрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, уміння пошуку необхідної інформації, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних, семінарських та лабораторних заняттях.

Із оцінюється за наступними критеріями: комплексного системного, самостійного та творчого підходів; логічності, структуризації та деталізації викладення матеріалу; повноти та глибини розкриття змісту роботи; ступеня досягнення поставленої мети; проведення аналітичного аналізу; ступеня теоретичної та практичної значущості; наявності ілюстрацій (таблиці, рисунки, блок-схеми, тощо); реальність літературних та Internet джерел; правильність оформлення роботи.

Критеріями оцінювання «есе» є: здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; уміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладання міркувань; логіка, структуризація та обгрунтованість висновків на конкретну проблему; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Оцінювання знань студента під час виконання завдань для позааудиторної самостійної роботи студентів проводиться за 12-бальною шкалою.

Порядок оцінювання підсумкової оцінки за поточний модульний контроль представлений у табл. 17.

Таблиця 17

Система поточного контролю і оцінювання знань студентів денної та вечірньої форм навчання напряму підготовки 6.030504 “Економіка підприємства” за модулями

№ з/п	Види контролю		Діапазон оцінки		
	Теоретичний модуль	Практичний модуль	Теоретичний модуль	Практичний модуль	Підсумкова оцінка (середньоарифметичне від 4 та 5)

1	2	3	4	5	6
Перший модуль (1-8 навчальний тиждень)					
I. Обов'язкові					
За систематичність і активність роботи в аудиторії					
1.1	Експрес-опитування, тестування, участь у семінарах	Міні-контроль, обговорення кейсів, розв'язання завдань	1-12 балів	1-12 балів	1-12 балів
За виконання завдань для самостійного опрацювання					
1.2	Перевірка методичного забезпечення розрахунків	Правильність виконаних розрахунків	1-12 балів	1-12 балів	1-12 балів
За виконання модульних контрольних завдань					
1.3	Перша модульна контрольна		1-12 балів	1-12 балів	1-12 балів
	Теоретичне питання	Практичне завдання			
II. Вибіркові					
За виконання індивідуальних науково-дослідних завдань на вибір (не більше 1 за модуль):					
2.1	Аналітичний (критичний) огляд наукових публікацій (журналів, збірників статей конференцій) за однією з тем першого модулю		1-12 балів	1-12 балів	1-12 балів
2.2	Написання есе з сучасних літературних джерел за заданою тематикою з переліку тем 1 модулю		1-12 балів	1-12 балів	1-12 балів
2.3	Доповідь на науковій студентській конференції (участь в конкурсах, олімпіадах)		1-12 балів	1-12 балів	1-12 балів
2.4	Аналітична підготовка та обґрунтування управлінських рішень з інноваційної діяльності на базі дослідження		1-12 балів	1-12 балів	1-12 балів
Підсумкова оцінка за перший модуль (середньоарифметичне підсумкових оцінок за кожним з видів контролю)			1-12 балів	1-12 балів	1-12 балів
Другий модуль (9-18 навчальний тиждень)					

1. Обов'язкові					
За систематичність і активність роботи в аудиторії					
1.1	Експрес-опитування, тестування, участь у семінарах	Міні-контроль, обговорення кейсів, розв'язання завдань	1-12 балів	1-12 балів	1-12 балів
За виконання завдань для самостійного опрацювання					
1.2	Перевірка методичного забезпечення розрахунків	Правильність виконаних розрахунків	1-12 балів	1-12 балів	1-12 балів
За виконання модульних контрольних завдань					
1.3	Друга модульна контрольна		1-12 балів	1-12 балів	1-12 балів
	Теоретичне питання	Практичне завдання			
II. Вибіркові					
За виконання індивідуальних науково-дослідних завдань на вибір (не більше 1 за модуль):					
2.1	Аналітичний (критичний) огляд наукових публікацій (журналів, збірників статей конференцій) за однією з тем першого модулю		1-12 балів	1-12 балів	1-12 балів
2.2	Написання есе з сучасних літературних джерел за заданою тематикою з переліку тем 1 модулю		1-12 балів	1-12 балів	1-12 балів
2.3	Доповідь на науковій студентській конференції (участь в конкурсах, олімпіадах)		1-12 балів	1-12 балів	1-12 балів
2.4	Аналітична підготовка та обґрунтування управлінських рішень з інноваційної діяльності на базі дослідження		1-12 балів	1-12 балів	1-12 балів
Підсумкова оцінка за другий модуль (середньоарифметичне підсумкових оцінок за кожним з видів контролю)			1-12 балів	1-12 балів	1-12 балів
Підсумкова оцінка модульного контролю (середньоарифметичне підсумкових оцінок за перший та другий модуль)					1-12 балів

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з дисципліни здійснюється на підставі проведення письмового іспиту. Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами певних компетентностей.

Кожний екзаменаційний білет складається з 5 практичних ситуацій, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготованості студента та рівень його компетентності за навчальною дисципліною «Економіка й організація інноваційної діяльності».

Рівень теоретичної готовності передбачає контроль рівня знань студентів потребує знання термінологічного апарату дисципліни, вміння пов'язувати між собою спільні економічні явища та процеси, вміння теоретичного опису та методичного обґрунтування окремих економічних рішень .

Рівень практичної готовності (компетентності) передбачає контроль готовності студента до вирішення професійних завдань, якість виконання ним технічних та економічних розрахунків, обґрунтованість запропонованих рішень, якість зроблених висновків.

Екзаменаційний білет включає 2 стереотипні, 2 діагностичні та 1 евристичне завдання, які оцінюються за 12-и бальною шкалою, при чому теоретичні знання студента та рівень його компетентності оцінюються окремо, після чого на підставі середньоарифметичного значення отримується підсумкова оцінка за кожним завданням та за іспит в цілому:

Зразок екзаменаційного завдання

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Напям підготовки 6.030504 Економіка підприємства Семестр VIII

Навчальна дисципліна «Економіка і організація інноваційної діяльності»

Екзаменаційний білет № 1

Завдання 1 (стереотипне). На 4х підприємствах налагоджено випуск побутових приладів за простою ліцензією (табл.18).

Таблиця 18

Показники діяльності підприємства

Підприємство	Показники діяльності підприємства за місяць			
	Обсяг продажів	Ціна реалізації	Змінні витрати	Постійні витрати
ПП „Авалон”	260 шт.	500 грн./шт	60% від ціни	40 000 грн./міс.
ТОВ „Блиск”	240 шт	500 грн./шт	68% від ціни	30 000 грн./міс.
ТОВ „ПобутМаш”	250 шт.	480 грн./шт	62,5% від іни	45 000 грн./міс.
ТОВ „КлінТек”	230 шт.	500 грн./шт	66% від ціни	24 000 грн./міс.

Визначити (за допомогою крапки беззбитковості) найбільш прибуткове підприємство.

Завдання 2 (стереотипне). Фабрика хутряних виробів придбала 5 нових швейних багатоопераційних машин вартістю 15000 грн. кожна. За рік на кожній з машин можна обробити 800 виробів. Ціна виробу 2600 грн., а собівартість — 1580 грн. Технічною документацією передбачені строк служби машин такого класу 6 років.

Визначити економічний ефект від експлуатації нових швейних машин та ступінь прибутковості такого рішення.

Завдання 3 (діагностичне). За умов запровадження нової технології у виробництві синтетичного матеріалу скорочуються витрати сировини з 1,9 до 1,8 т/т. (ціна за 1 т сировини дорівнює 1500 грн), що дозволяє на 5% збільшити обсяг виробництва (з 10000 т на рік).

У підприємства виникають додаткові капітальні витрати, пов'язані із освоєнням нової технології, які становлять 85 тис. грн. (у разі придбання вітчизняного обладнання – термін експлуатації 3 роки), або 120 тис.грн (у разі його імпорту – термін експлуатації 4 роки). Додаткові умовно-постійні витрати підприємства розраховуються таким чином: норма амортизації обладнання приймається відповідно до діючого законодавства; витрати на утримання та експлуатацію обладнання дорівнюють 3,5% від його вартості, витрати на поточний ремонт - 2%.

Обґрунтувати доцільність запровадження нової технології впродовж 4-х років (за показниками чистого дисконтованого доходу, періоду

окупності, та індексу дохідності). Ставку дисконту взяти на рівні 25%.

Завдання 4 (діагностичне). Передбачено модернізацію виробу для підвищення його надійності. Провести її можна за двома варіантами. За першим збільшується собівартість виробу за рахунок підвищення витрат на комплектуючі, які будуть придбані на стороні, за другим — за рахунок підвищення витрат на матеріали. Підвищення витрат на матеріалі становитиме 28%, а на комплектуючі — 20% базового варіанта. Частина витрат на комплектуючі в структурі собівартості базового виробу 25%, а на матеріали — 10%. Середньорічні витрати на експлуатацію базового виробу — 30% його ціни, для першого варіанта модернізації — 15%, для другого — 20%. Ціна базового виробу — 4500грн. Прогнозний рівень рентабельності — 20%.

Визначити раціональний варіант модернізації.

Завдання 5 (евристичне). Оцінюється ризикованість інвестування впродовж 4х років у спільну розробку якісно нової технології. Прогнозовані значення економічного ефекту та ймовірності реалізації цього інноваційного проекту по роках за умов попиту на нововведення, представлено в табл.19.

Таблиця 19

Вихідна інформація

Роки		Умови реалізації інноваційного проекту		
		Високий попит	Середній попит	Низький попит
I	очікувані надходження	255000	225000	205000
	ймовірність реалізації	0,48	0,43	0,09
II	очікувані надходження	405000	365000	320000
	ймовірність реалізації	0,45	0,39	0,16
III	очікувані надходження	295000	260000	230000
	ймовірність реалізації	0,45	0,5	0,05
IV	очікувані надходження	180000	40000	50000
	ймовірність реалізації	0,2	0,47	0,33

Визначити, чи є доцільною реалізація цього спільного інноваційного проекту (вартістю 500тис.грн.) (зокрема, за песимістичним варіантом) за умови, що необхідно витратити 350 тис.грн. – в перший рік, та рівними частками – в наступні роки. Позитивні грошові потоки почнуть надходити з першого року реалізації проекту до його завершення.

Зауважимо, що для реалізації такого задуму підприємство змушене буде відмовитися від вкладення коштів на депозитний рахунок під 17,5%

річних.

Затверджено на засіданні кафедри ЕПіМ.

Протокол № _____ від _____

Зав. кафедрою _____ Екзаменатор _____
(підпис) (підпис)

Підсумкова оцінка за екзамен складається з суми балів за виконання всіх завдань, округлена до цілого числа за правилами математики.

Алгоритм вирішення кожного завдання включає окремі етапи, які відрізняються щодо складності, трудомісткості та значення для розв'язання завдання. Тому окремі завдання та етапи їх розв'язання оцінюються відокремлено один від одного наступним чином:

оцінка за правильність виконання **першого завдання дорівнює 1 балу** і включає:

0,5 балу за правильне представлення та використання методичного апарату (зокрема формул);

0,5 балу за арифметичну правильність розрахунку та наявність висновку.

2) оцінка за правильність виконання **другого завдання дорівнює 1,5 балам** і включає:

1 бал за правильне представлення та використання методичного апарату (зокрема формул), а також арифметичну правильність розрахунку;

0,5 балу за наявність і ґрунтовність висновку.

3) оцінка за правильність виконання **третього завдання дорівнює 2,5 балам** і включає:

1,5 балу за логіку розрахунку показників, правильне представлення та використання методичного апарату (зокрема формул), а також арифметичну правильність розрахунків;

0,5 балу за наявність пояснень щодо алгоритму розрахунку окремих показників, котрі входять до алгоритму вирішення завдання та охайність представлення результатів;

0,5 балу за логіку й ґрунтовність висновку.

4) оцінка за правильність виконання **четвертого завдання дорівнює 3 балам** і включає:

2,0 балу за логіку розрахунку показників, правильне представлення та використання методичного апарату (зокрема формул), а також арифметичну правильність розрахунків;

0,5 балу за наявність пояснень щодо алгоритму розрахунку окремих показників, котрі входять до алгоритму вирішення завдання та охайність представлення результатів;

0,5 балу за логіку й ґрунтовність висновку.

5) оцінка за правильність виконання **п'ятого завдання дорівнює 4 балам** і включає:

3,0 балу за логіку розрахунку показників, правильне представлення та використання методичного апарату (зокрема формул), а також арифметичну правильність розрахунків;

0,5 балу за наявність пояснень щодо алгоритму розрахунку окремих показників, котрі входять до алгоритму вирішення завдання та охайність представлення результатів;

0,5 балу за логіку й ґрунтовність висновку.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється як загальна оцінка, яка враховує оцінки за кожним видом контролю (вага оцінки поточно-модульного контролю за роботу протягом семестру складає 0,4 та вага оцінки за результатами іспиту – 0,6).

Підсумкова кількість балів за результатами іспиту відповідно до Положення вноситься до «Відомості обліку успішності (підсумкової екзаменаційної)». Після чого за результатами підсумкової оцінки модульного контролю та кількості балів за результатами іспиту на підставі середньоарифметичного розраховується загальна кількість балів за шкалою ХНЕУ, виводиться підсумкова оцінка за національною (4 бальною) системою та оцінка за шкалою ECTS, які також заносяться до «Відомості обліку успішності (підсумкової екзаменаційної)».

Організація підсумкового контролю та рекомендації щодо заповнення запропонованих основних уніфікованих форм первинної документації та внутрішньої звітності визначаються відповідно до п. 4 та п. 5. Положення.

Підсумкова оцінка з дисципліни згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів Університету в систему оцінювання за шкалою ECTS конвертується в підсумкову оцінку за шкалою ECTS

(табл. 20).

Таблиця 20

**Переведення показників успішності знань студентів
в систему оцінювання за шкалою ECTS**

Відсоток студентів, які зазвичай успішно досягають відповідної оцінки	Оцінка за шкалою ECTS		Оцінка за бальною шкалою, що використовується в ХНЕУ	Оцінка за національною шкалою
10	відмінно – відмінне виконання	A	12 – 11 балів	відмінно
25	дуже добре –вище середнього рівня	B	10 балів	
30	добре – взагалі робота правильна, але з певною кількістю помилок)	C	9 – 7 балів	добре
25	задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	D	6 балів	Задовільно
10	задовільно –виконання задовольняє мінімальні критерії	E	5 – 4 бали	
–	незадовільно – потрібне повторне перескладання	X	3 бали	незадовільно
–	незадовільно – необхідне повторне вивчення дисципліни	F	2 – 1 бали	

11. Рекомендована література

11.1. Основна література

1. Волков О.І., Денисенко М.П., Гречан А.П. Економіка та організація інноваційної діяльності: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2007. – 662 с.

2. Заблоцький Б.Ф. Економіка й організація інноваційної діяльності: Навч. посібник. – Львів: Новий світ. – 2008. – 456 с.

3. Йохна М.А., Стадник В.В. Інноваційний менеджмент: Навчальний посібник. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2006. – 464 с.

4. Йохна М.А., Стадник В.В. Економіка і організація інноваційної діяльності: Навчальний посібник. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2005. – 400 с.

5. Инновационный менеджмент: Справ. пособие / Под ред. П.Н.Завлина, А.К. Казанцева, Л.Э.Миндели. Изд. 2–е, перераб. и доп. – М.: ЦИСН, 1998. – 568 с.

6. Инновационный менеджмент: Учебник для вузов / С.Д. Ильенкова, Л.М. Гохберг, С.Ю. Ягудин и др.; Под ред. проф. С.Д. Ильенковой. – 2–е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ–ДАНА, 2003. – 343 с.

11.2. Додаткова література

7. Бажал Ю. М. Економічна теорія технологічних змін: Навч. посібник. — К.: Заповіт, 1996. — 284 с.

8. Гриньов А.В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління. – Х.: ВД „ІНЖЕК”, 2003.– 308с.

9. Кондратьев Н.Д. Проблемы экономической динамики / отв.ред. Л.И. Абалкин.-М.: Экономика, 1989.-526 с.

10. Круглова Н.Ю. Инновационный менеджмент: Учебное пособие. 2–е изд., доп. – М.: Издательство РДЛ, 2001. – 352 с.

11. Лепейко Т.І. Інноваційний менеджмент :навч.посіб. / Т.І. Лепейко, В.О. Корда, С.В. Лукашов.- Х.: ВД «ІНЖЕК», 2005.- 440 с.

12. Микитюк П. П. Інноваційний менеджмент. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 400с.

13. Павленко І.А. Економіка та організація інноваційної діяльності:

Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2004. – 204 с.

14. Павленко І.А., Гончарова Н.П., Швиданенко Г.О. Економіка та організація інноваційної діяльності: Навч.–метод. посібник для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2002. – 150 с

15. Покропивний С.Ф., Новак А.П. Ефективність інноваційно–інвестиційної діяльності. Збірник навчально–методичних матеріалів. – К.: КНЕУ, 1997. – 184 с.

16. Пономаренко В.С., Пушкар О.І., Тридід О.М. Стратегічне управління розвитком підприємства. Навчальний посібник. – Харків: Вид. ХДЕУ, 2002. – 640 с

17. Санто Б. Инновация как средство экономического развития: Пер. с вен. / Общ. ред. и вступ. ст. Б.В. Сазонова. – М.: Прогресс, 1990. – 296 с.

18. Цигилик І. І., Кропельницька С. О., Мозіль О. І., Ткачук І. Г. Економіка й організація інноваційної діяльності: Навчальний посібник. – Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. – 128с.

11.3. Ресурси мережі Internet

З українського законодавства	З навчальної дисципліни «Економіка й організації інноваційної діяльності»
Верховна Рада України: офіційний веб-сайт www.rada.gov.ua	Державне агентство з інвестицій та розвитку www.in.gov.ua
Нормативні Акти України http://www.nau.kiev.ua	Державна інноваційна фінансово-кредитна установа www.difku.gov.ua
Налоги и бухгалтерский учет: www.basa.tav.kharkov.ua	Національний центр впровадження галузевих інноваційних програм www.innovations.gov.ua
Право. Украина: www.legal.com.ua/cgi-bin/matrix.cgi/pravo.html	Бібліотека Вернадського www.nbu.gov.ua
ЛигаБизнесИнформ: www.liga.net/	Державний комітет статистики України www.ukrstat.gov.ua
Украинское право: www.ukrpravo.com.ua	Экономика и управление на предприятиях: научно-образовательный портал www.eup.ru

Додаток А
Таблиця А.1

**Вимоги до компетенцій з навчальної дисципліни
„Економіка й організація інноваційної діяльності ”**

Назва теми	Компетенція, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння та навички	Практичні результати
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Інновації: становлення та сучасні тенденції розвитку	Здатність до визначення найвагоміших чинників комерційної успішності продуктивних інновацій та її оцінки	Сутність поняття «інновація» та «інноваційний розвиток»	Становлення та розвиток теорії інновацій Місце та роль інновацій у системі господарювання Сучасні світові тенденції розвитку інновацій	Виявляти та оцінювати стимулюючі та дестимулюючі чинники комерційної успішності продуктивних інновацій. Здійснювати оцінку продуктивних інновацій за чинниками комерційної успішності.	Формування переліку найвагоміших чинників комерційної успішності продуктивних інновацій. Вибір перспективної продуктивної інновації.
Тема 2. Сутнісна характеристика інноваційних процесів	Здатність до оцінювання рівня процесних інновацій за допомогою експертних оцінок	Сутність поняття «інноваційної діяльності» Види інновацій	Сутність сфери інноваційної діяльності Система класифікації інновацій Життєвий цикл інновацій	Аналізувати характеристики інновацій. Формувати рейтинг процесних інновацій за допомогою бальних оцінок експертів. Оцінювати погодженість думок експертів (коефіцієнт конкордації). Визначати значущість коефіцієнту конкордації за допомогою критерію χ^2 -Пірсона	Визначення найбільш привабливого інноваційного проекту процесних інновацій.

Продовження табл.А.1

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Особливості процесу створення та формування попиту на інновації	Здатність до формування інформаційного простору ознак інноваційного розвитку регіонів. Здатність до оцінювання регіонів України за інноваційним рівнем розвитку.	Сутність поняття «попиту» на інноваційні продукти. Процес формування попиту на інноваційні продукти. Види чинників попиту на інноваційні продукти.	Сутність попиту на інновації та засоби його відображення. Внутрішні та зовнішні чинники попиту на інноваційні продукти. Умови, за яких інновація стає товаром	Формувати інформаційний простір чинників інноваційного розвитку регіонів України. Визначати основні стимулюючі та дестимулюючі серед вибраних чинники інноваційного розвитку регіонів України. Розраховувати інтегральний показник інноваційного розвитку регіонів України за допомогою методів таксономії. Будувати рейтинг регіонів України за рівнем їх інноваційного розвитку.	Визначення регіонів-лідерів за інноваційним розвитком Розробка сценаріїв інноваційного розвитку депресивних регіонів.
Тема 4. Інноваційна політика фірми	Здатність до формування інноваційної політики підприємства. Здатність до вибору стратегій інноваційного розвитку підприємства.	Сутність поняття «інноваційна політика.» Сутність поняття «стратегія»	Сутність та складові елементи інноваційної політики фірми Розроблення інноваційної стратегії Види інноваційних стратегій та їх співвідношення	Формувати перелік показників якісного рівня інновацій підприємства. Визначати комплексну оцінку якісного рівня інновацій підприємств. Визначати магістральний напрямок розвитку галузі за якісним рівнем інновацій підприємств. Оцінювати позиції підприємств за якісним рівнем інновацій. Здійснювати кластеризацію підприємств за якісним рівнем інновацій.	Формування матриці стратегічної програми для продуктових інновацій Вибір стратегічної програми для продуктових інновацій залежно від їх якісного рівня розвитку для підприємства.

Продовження табл.А.1

1	2	3	4	5	6
Тема 5. Оновлення техніко- технологічної бази підприємства і продукції	Здатність до обґрунтування напрямків технологічного розвитку за допомогою S- подібних кривих	Сутність поняття «техніко- технологічної бази » підприємства і її продукції Сутність поняття «технічний розвиток»	Техніка і технологія як складові техніко- технологічної бази підприємства Технічний розвиток і показники технічного рівня підприємства Напрямки відтворення техніко- технологічної бази підприємства	Формувати перелік кількісної інформації щодо розвитку технології. Будувати S-подібну криву технології за допомогою моделі Гартмана. Аналізувати життєвий цикл технології.	Визначення стадії життєвого циклу технології. Розробка сценаріїв розвитку технології.
Тема 6. Система управління інноваційним і процесами	Здатність до аналізу системи управління інноваційними процесами та її оцінки ефективності	Сутність поняття «інноваційний процес». Критерії вибору організаційних структур управління інноваційною діяльністю	Особливості менеджменту на стадіях життєвого циклу інновацій Ключові аспекти оперативного менеджменту Основні критерії вибору організаційних структур управління інноваційною діяльністю	Аналізувати системи управління інноваційними процесами на певних підприємствах . Здійснювати оцінки ефективності системи управління інноваційними процесами на певних підприємствах .	Вибір оптимальної системи управління інноваційними процесами

Продовження табл.А.1

1	2	3	4	5	6
Тема 7. Сучасні організаційні форми реалізації інновацій	Здатність до визначення основних понять процесу планування і контролю на підприємстві	Сутність понять «наукова та науково-технічна діяльність», Складові ринкової інфраструктури та сутність процесу планування	Венчурне підприємство: сутність, види, особливості організації та функціонування. Організаційні форми інноваційної діяльності (бізнес-інкубатори, інноваційні центри, науково-технічні парки, технополіси, науково-технічні альянси, консорціуми): особливості організації та функціонування, вітчизняний та іноземний досвід їх реалізації	Досліджувати передовий досвід організації інноваційної діяльності підприємства за принципами венчурного бізнесу, та розробляти рекомендації щодо вибору прийнятної форми венчурного підприємства. Досліджувати передовий досвід функціонування організаційних форм інтеграції наукової та виробничої діяльності з метою пошуку можливостей та забезпечення умов для реалізації ефективної інноваційної діяльності	Визначення принципів, видів, венчурного підприємства, та обґрунтування вибору прийнятної форми реалізації ризикового бізнесу. Визначення основних етапів процесу розробки планів і контролю, що здійснюється на підприємстві

1	2	3	4	5	6
Тема 8. Фінансування інноваційних процесів	Здатність до відбору, оцінки найкращих інноваційних пропозицій, та визначення оптимальних інструментів їх фінансування	Сутність поняття «проект» та «вартість проекту» Види та джерела фінансування проектів підприємства	Види фінансування інноваційних проектів (за різними джерелами). Сутність ризикового фінансування інноваційної діяльності на базі венчурного капіталу (особливості за видами). Сутність лізингового фінансування	Визначати, досліджувати та аналізувати ризики, пов'язані з розробкою та впровадженням нововведень (за різними критеріями). Розробляти економічне обґрунтування інноваційних проектів. Визначати оптимальні схеми (ризикового та безризикового) фінансування інноваційних проектів	Формування фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємства. Організація фінансування інноваційних проектів.
Тема 9. Державне регулювання інноваційної діяльності	Здатність до визначення ефективних інструментів та засобів державної інноваційної політики, та їх застосування при організації інноваційної діяльності підприємства	Сутність, види та інструменти державного регулювання.	Сутність, принципи, типи, види державної інноваційної політики. Інструменти та засоби державної підтримки інноваційної діяльності	Визначати та аналізувати чинники позитивного і негативного впливу держави на інноваційну активність підприємства. Оцінювати існуючі інструменти державної підтримки інноваційної діяльності, та розробляти рекомендації щодо обрання релевантних форм державної підтримки інноваційної політики підприємства.	Аналіз інструментів та засобів державної підтримки інноваційної діяльності та розробка рекомендацій щодо доцільності їх застосування у різних формах

Продовження табл. А. 1

1	2	3	4	5	6
<p>Тема 10. Стимулювання інноваційної діяльності</p>	<p>Здатність до стимулювання творчої діяльності та інноваційної активності персоналу підприємства. Здатність розраховувати суми ліцензійних платежів та визначати вартість ліцензійної угоди. Здатність до обґрунтування умов ліцензійної угоди (за критеріями).</p>	<p>Сутність мотивації. Знання основних теорій змісту та процесу мотивації. Матеріальні та нематеріальні форми стимулювання до творчої діяльності. Інтелектуальний продукт та права інтелектуальної власності. Ліцензування та патентування</p>	<p>Типологія трудової мотивації до творчої діяльності. Форми і методи стимулювання інноваційної діяльності в організації. Системи стимулювання вищого менеджменту організацій до інноваційно-активної поведінки. Фінансові та нефінансові винагороди співробітникам підприємства за активне впровадження технологічних, продуктових чи ринкових новацій. Форми правового захисту продуктів</p>	<p>Визначати умови, та оцінювати вплив чинників на інноваційну активність та креативну поведінку персоналу. Досліджувати систему мотивації до творчої інноваційної діяльності, визначати та обирати ефективні інструменти стимулювання під час розробки інноваційної політики. Визначати залежність між процесом мотивації персоналу до нововведень та кінцевими результатами інноваційної діяльності організації. Визначати види ліцензії, строк дії угоди, обирати умови ліцензійної угоди, розраховувати суми ліцензійних платежів, та вартість ліцензійної угоди, оцінювати ефективність придбання (або продажу) ліцензії.</p>	<p>Аналіз ефективності систем мотивації персоналу підприємства до нововведень. Розробка заходів з підвищення ефективності мотивації персоналу до інновацій. Визначення умов ліцензійної угоди, розрахунок суми ліцензійних платежів, обґрунтування доцільності придбання ліцензії (за видами), дослідження та оцінка безпеки передачі прав інтелектуальної</p>

Продовження табл. А. 1

1	2	3	4	5	6
Тема 11. Моніторинг інновацій	Здатність до організації та проведення моніторингу науково–технічної та інноваційної діяльності Здатність до визначення перспективності новинки та оцінки наявності (чи відсутності) прав інтелектуальної власності	Сутність моніторингу як форми спостереження та контролю. Нововведення (за формами) Джерела інформації про інновації	Зміст та завдання моніторингу науково–технічної та інноваційної діяльності. Джерела інноваційних можливостей та критерії перспективності нововведень	Визначати та обирати джерела інформації для розробки нових продуктів Шукати, збирати, аналізувати інформацію про науково–технічну та інноваційну діяльність за статистичними показниками розвитку сфери досліджень і розробок, формами статистичної звітності інноваційної діяльності підприємств промисловості, даними патентної статистики (за тематичним, нумераційним та іменним пошуком), за даними в наукових публікаціях. Обирати методи моніторингу реалізації інноваційного проекту. Визначати інноваційні можливості та оцінювати перспективність нововведень.	Дослідження та аналіз тенденцій розвитку інновацій, визначення перспективності нововведень, та формування адекватних інноваційних програм.

1	2	3	4	5	6
<p>Тема 12. Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності фірми</p>	<p>Здатність до проведення комплексного оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства</p>	<p>Сутність та види ефекту. Система показників економічної та соціальної ефективності проектів</p>	<p>Види ефекту від реалізації інновацій. Система показників оцінки інноваційної діяльності підприємства. Методи оцінки економічної ефективності інноваційних проектів. Методи оцінки соціальної ефективності інноваційних проектів.</p>	<p>Визначати ефект від реалізації інновацій (за напрямками аналізу) Проводити дослідження та оцінку інноваційної діяльності підприємства за системою показників з метою кількісного та якісного аналізу факторів, що перешкоджають впровадженню інновацій та стримують інноваційну активність підприємства. Обґрунтовувати доцільність та перспективність нововведень за показниками економічної та соціальної ефективності інноваційних проектів.</p>	<p>Аналіз та оцінка інноваційної діяльності підприємства (за системою показників). Оцінка ефективності інноваційних проектів та обґрунтування інноваційної програми підприємства.</p>

ЗМІСТ

Вступ

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів
2. Тематичний план навчальної дисципліни
3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами
4. Плани лекцій
5. Плани семінарських занять
- 5.1. Приклади типових практичних завдань за темами
6. Самостійна робота студентів
- 6.1 Індивідуальне завдання
7. Контрольні запитання для самодіагностики
8. Індивідуально-консультативна робота
9. Методика активізації процесу навчання
10. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів
11. Рекомендована література
- 11.1. Основна
- 11.2. Додаткова
- 11.3. Ресурси мережі Internet

Додаток А

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ЕКОНОМІКА Й ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”

для студентів напряму підготовки 6.030504
"Економіка підприємства"
всіх форм навчання

Укладачі: к.е.н., доц. Тишенко Д.О.
викл. Кулєшова Н.В.
викл. Білоконенко Г.В.

Відповідальний за випуск проф.Афанасьєв М.В.

Редактор
Коректор

План 2012 р. Поз. №.

Підп. до друку Формат 60 x 90 1/16. Папір MultiCopy. Друк Riso.

Ум.-друк. арк. Обл.-вид.арк. . Тираж прим. Зам № .

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк №481 від 13.06.2001р.*
